

СПОРТ
Республикашта юкърча яхъашка котваьлар вай къона спортсмен

16

КУЛЬТУРА
«Геликон-опера» театре, шоай начлал гойташ хилар, «OVLA» яхача тоабан доакъашхой

10

СЕРДАЛО

WWW.SERDALO.RU

ГІАЛГІАЙ МЕХКА КЪАМАН ЮКЪАРА ГАЗЕТ

№22 (12649)
Аьтинга бутт,
20 ди, 2024 шу

Газет арадувл 1923-ча шера майтсела бетта 1-ча дийнахъа денз

1973-ча шера «Сердало» газета «Сийлен хъарак» яха ордененнай

МЕХКА ВАХАР

4 млрд рузкъа дїадахийгад Гуцаранаькъан Микаила вайцигарча проекташта

2

ШАХЪАРА КУЦ

Наьсарера ши никъ тоабеча, хъинаре къахъег болхлоша

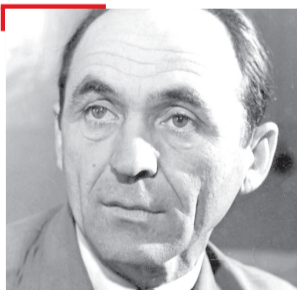
3

СОВГІАТАШ

Даьхенцара безам кхебеча боламе дакъа лацарах, майдилг елар журналиста

6

ДЕЗА ДЕНОШ

Боканаькъан Хаме Ахьмада 100 шу дизарга

12-13

ХІШ ТАХКАР

Вуза студенташта, хъехархоша тохкаргда Шолжа хий

15

@gserdalo

vk.com/gserdalo

Дзен сердало

www.serdalo.ru

Де дезараш белгалдеш

ГІалгІайчен Кулгалхочо дакъа лаьцар СКФО координационни кхетаче

2

Гю эшараш дагабехар

Таро йоацарашта 2000 совгІа Гурбанна доаде жа дїадийкъар

3

**ГалгIайчен
Кулгалхочо
бахархой
дакъалабийцар
ГIурба дарца**

Курскенакъсан ИбрахIим

**Келаматанаъкъан
Махъмуд-Иаълас респу-
бликан бахархой дакъа-
лабийцар ГIурбан цIайца.**

«Дег чура дакъаладувц аз шо ГIурбан цIайца! Ии-стедаьлар бIаьш, эзараш нах; цу юкъе ГалгIайче а йолаш; езача Макка хъжол ТIерадаккха бахар», - аьлар цо, ше кхайкарал деш.

Республикан кулгалхочо ГалгIайчен бахархошта аьттув, цхьоагIо, барт, хIара дезала юкъе беркат хилар кхайкадир.

«Дала гешт долда вай кьиношта, дикадар долда вайна, вайх хIаране иман чIоагIдолда», - аьлар Келаматанаъкъан Махъмуд-Иаълас.

ГIурба Дала къоабала долда! ХъажцIа бахараш Дала маьрша цIенах тохалба!

Де дезараш белгалдеш

**ГалгIайчен Кулгалхочо дакъа лаьцар
СКФО координационни кхетаче**

Султиганаъкъан Йоакъап

ГалгIайчен кулгалхочо Келаматанаъкъан Махъмуд-Иаълас, Къилбаседа Кавказа мехкий кулгалхоша дакъа лаьцар координационни кхетаче, из хетаяь яр кхерамзленца дувзаденнача керттерча хаттарашта, коррупцеца къовсам лоаттабара, СКФО бокьонаш лораяра болх Iалашбара. Цига кулгал деш вар РФ Президента ювцача моттигера викал Чайка Юрий, яхаш, дийцар «Сердало» газетага ГалгIай Республикан кулгалхочун зарбан болх лелабераша.

«Терроризма духьала къовсам лоаттабара хаттараш техкар, хIанз дIахьош йолча лаьрххIаца операцеца дувзаденна, цун кхерамзлен Iалашо е езарца дувзаденна хаттараш а дийцар», - аьлар ГалгIайчен Кулгалхочо ший телеграм-оагIон тIа.

РФ Президента СКФО

ГIолла волча викала аьлар, ше къамаьл деш, керттердар терроризма духьалара, кхыдола зуламаш дара духьалара белгалгала болх чIоагIбе

безаш хиларах, иштта кердача хьалашка кхерамзлен Iалашо яра хьалаш юкъедахарах латт, аьнна. Дийцарех керттера

лоархIаш хинна хаттараш, Къилбаседа Кавказа федеральни дакъь тIа кхерамзлен Iалашо яра декхараш, кхоачашде деза аьлар цо.

**Мехкадас
Россе Денца
ловца баьккхар**

Курскенаъкъсан ИбрахIим

**ГалгIай Республикан
Кулгалхочо, Россе Ди
долаш, дIайхача дешаш-
ца ловца а боаккхаш,
дакъалабийцар респу-
бликан бахархой.**

Цо белгалдир из цIай чIоагIа лоархIае хилар, кортамукъале йолаш, боккха мохк дегIабоалабеш йола оагIонаш лораш хьабоагIаш из хилар, яхаш, дийцар «Сердало» газетага ГалгIайчен Кулгалхочун, Паччахьалкхен зарбан болх лелабераша.

ГалгIайчено ший дакъа юкъехьу, Россе бокьонаш лора а еш, машар, цхьоагIо лоаттабара Къилбаседа Кавказе. Цо республикан бахархоех доаккхал ду ше аьлар, царна тIема, спорта дакъь тIа карагIдоалар дукха да, аьттув хилба цар дIадоладаь дика гIулакхаш кхоачашде, белгалдаьккхар Мехкадас.

ГалгIайчен Кулгалхочо дег чура баркал аьлар мехка берригача бахархошта; могаш болаш, ираз долаш, балха дакъь тIа доккхий толамаш доахаш, дахалда шо. Цо тIахийхар шоай Даьхенцара безам совбаккхара, цун а ерригача Россе а хургдолчох тешара.

«Вай лаьтта машар, барт, цхьоагIо хийла!» - цу дешашца чакхдаьлар мехка Кулгалхочун ловца боаккхаш дола къамаьл.

**4 млрд рузкъа дIадахийтад
Гуцаранаъкъан
Микаила вайцигарча
проекташта**

Султиганаъкъан Йоакъап

Дукха ха йоацаш Магасе дIайихьача йоккхача кхетаче вай Мехкадас Келаматанаъкъан Махъмуд-Иаълас хьоахадир, «САФМАР» яхача Гуцаранаъкъан Микаила гIо деш йолча ганзо; махи, хама баь варгвоацаш; вай республиканна доккха гIо деш латтилга. Из хоам «Сердалога» бир Мехкадаь зарбан болх лелабераша.

«ГалгIайче вай массане Даьхе я, йоккхий проекташ йоаржае нигат долаш кхачав из вайцига. Бахархой вахара хьал тоадара тIехьа кхелла я уж ерригаш. Укх шин шера вай мехка дIахьош латтача проекташта 4 млрд рузкъа дIадахийтад Гуцаранаъкъан Микаила», - белгалдир Мехкадас, цо мехка деча доккхача гIулакхех дувцаш. Цун хьалхаленца доаржадеш латтача дикашта юкъе я, лоархIае мот-

тиг дIалоацаш, Эбарга-Юрта дегIа могашал эшаеннача берий интернат, «Аьрзи» яха лоамера берий салоIа лагерь.

Уж шаккхе гIишло тоае езача хьале кхача, харцар кхерам болаш латта дикка ха яр. ХIаьта тахан, йовзаргIоацаш, тоадаьд цар куц. 450 млн сом ахча дIадахийтад уж тоаеш. Иштта тоадеш латт вай мехкара кашамий доазош, лоамара гIалаш.

«Тухан вай массане доаккхал де дезаш, баркал ала

дешаш гIулакхаш да уж! Воашта деш долча хIаман хам бе Iама деза вай, бух боаца, харцахьара, наха юкъера гIулакх корзагIдоаккхаш дола во хабараш ца доаржадеш. Дер дайнараша арадоахача, ши кепиг мах боацача къамаьлаша пайда бац, зе мара.

Бахархошка кхайкаду аз, Гуцаранаъкъан Микаилаца оахош вIашагI мел деллар дIачакхдоаккхаргда оаха, Даьла низаца. ДIайолаяьча массайолча гIишлошка тIателла болх дIахьош латт. Цхьацачар гIулакх каьхаташ кийчдеча, иштта кхыдараш кхоачашдеча кхачад. ЖIайрахьа кхалерча 123 гIалан ПСД кийча да», - белгалдир вай Мехкадас.

Цо хьоахадир, вай мохк таханарча дийнахьа доккхий дикаш кхоачашдеча наькъ тIа болга, хIаьта цу дерригненна хьалхалаттар Гуцаранаъкъан Микаил волга.

Мехкадас иштта дийцар, уж деррига гIулакхаш вай бIарччача къаман, мехка хьал тоадара тIехьа дIадоладаьлга, цунга хьежжа, хам беш хила беа бахархой шоашта гонахьарча дикай. Вай мохк хIара денна тоалуш, хозлуш латташ го ловш волча Гуцаранаъкъан Микаила, доккха баркал ала дезарех да вай!

Наъсарера ши никъ тоабеча, хьинаре къахъег болхлоша

Султиганъкъан Йоакъап

«Кхераме доаца дика наъкъаш» яхача беркатеча программага гюлла, тоадеш латт республикера дукха наъкъаш. Из хоам «Сердалога» бир мехка камино.

«Таргимски, Фабрични оалаш дола урамаш тоадеш боахк болхлош тахан. Геттара дукха машинаш, адам лелаш моттигаш я уж; цунга хъежжа, кхерам боацаш, лакхача боараме тоадаь латташ хила деза уж наъкъаш, дла-хъа ухача машинашта паргата хургйолаш», - йоах хоам.

Кастта кердача куце духъальоттаргда уж урамаш бахархоста. Белгалде деза, цу мугларера болх вай мехка лакха тлахъожам болаш, лоархамечарех хеташ длахъош болга.

Ценхаштта тоаеш латт могашал яйнача берий Центр

Султиганъкъан Йоакъап

Галгъайче тIатеIIа къахъегаш ба, могашал яйнача берий Центр тоаеш. Из хоам «Сердалога» газетата бир, республикан унахцIенон Министерстве.

Из ценхаштта тоаяра юкьеяхача ялх ишколах цаI я, из я Лохерча Ачалкхе. Укхача болх беш йоалл «Элитспецстрой» яха подрядни фирма. Карарча хана электромонтаж ю балхаш да дераш, ток чуоллаш латт, цIи ялара кхерамзлен хоам беш бола гургал оттабеш латт; иштта говзанчаш, болхлош йIовхал чуоллаш къахъегаш ба, чура балхаш а доахаш латт», - йоах хоам.

Хоам бу, болх бе оттаяча контракта мах 130 миллион сом ба. Укх шера аьжи из гIишло тоаяь яргъя.

Таро йоацарашта 2000 совгIа Гурбанна доаде жа дIадийкъар

Гьагенакъан Мартина

Ид аль-Адха цIай хьатIадоагIаш, Галгъай мехка таро йоацача наха Гурбанна доаде 2000 совгIа жа дIадийкъар, яхаш, дийцар «Сердалога» газетата Галгъайчен Кулгалхочун, Пачахьалкхен зарбан болх лелабераша.

Вай республике Iадат хинна дIаэттад, таро йоацача наха новкъостал дар. Сийрда цIай долча укх дийнахьа, тха безам ба таро йоацача нахаца из цIай декъа, царна дикахетар де», -

аьлар Галгъайчен кулгалхочо Келаматанъкъан Махьмуд-Iаьлас.

Из сарIа таро йоацарашта, дукха дезал барашта, СВО дезалашта, бейнача бокъонаш лораерий болхлош дезалашта дIакхоачийтаргда. Иштта новкъостал дергда Кьилбаседа Хирий Пригородни кхален бахархоста.

«Халача хьалашка тахан бахача наха дикахетар хилда цох, цIай долча дийнахьа», - аьлар Келаматанъкъан Махьмуд-Iаьлас.

Курскенакъан ИбрагIим

«Вахаш йолча фусамах, коммунални хьалех луш бола мах Галгъай Республике меттаоттабара закона» проект кийчъяьй вай мехка, яхаш, дийцар «Сердалога» газетата моттигерча Пачахьалкхен зарбан болх лелабераша.

Федеральни оагIорахъара гюйле луча республике бахача наха (льготникашга), кердача законо таро лургъя ЖКУ дIадодачунна тIехъара тIа социальни новкъосталах пайда эца.

«Законо бокъо лургъя таронашца Iалашо еш йолча предприятешта цу хьалех бола мах лоаттабе», - аьлар хоам.

Карарча хана, моттигера къахъегама, социальни дегIаахара Министерство из кхоачашде гIерташ къахъегаш я.

«Цу тайпара хувцамаш юкьедоаладаро таро хулийтаргъя социальни новкъостал лоаттаде республикан бюджетера», - аьлар Келаматанъкъан Махьмуд-Iаьлас.

ЖКХага дIадодар декхаргдола закон вIашагIдоллаш да

25 тонн гIо дахьийтар вай мехкара Газе

Султиганъкъан Йоакъап

Газерча мискашта хьош йолча хIамаех етта, ши машин наъкъа араялар укх деношка вай мехкара. Из хоам «Сердалога» бир республикан парламентарера.

«25 тонн йолча хIамашта юкье да барзкъаш, кисеш, кхача, иштта хIара денна вахаре эшаш йола тайп-тайпара хIамаш. Махачкалерча аэропортера Египте дIакхоачаяь, цигара ЦIеча Беттага дIалургъя уж, Дала аьннадале. ХIамаш ийца Iоводар - Халкъа Гуллама депутат, «Тешам» яхача ганза хьалха латта Къоастой Ахьмад», - йоах хоам.

Палестине из доккха туржаI эттача дийнахьа денз, цу мискача бусалба наха могаш дола новкъостал де гIерташ хьабоагIа вай мехкахой. Дуккха цигара беах нах паргIатта баха, лела эшар Iалашдаь, тIаййцаб вай республике безаш, лоархIаш.

Вай мехкарча РЦСО ший хьалхара хьаьший тлаэцаргба 2025-ча шера

Султиганькъан Йоакъап

Ха яхача, могашал эшаен-нача бахархошта вахара оаглонцара гю деш йолча моттиго ший хьалхара хьаьший тлаэцаргба, керда шу долалуча хана. Из хоам «Сердалога» бир гишлой балхах йолча республикерча Министерствос.

«Цхьан сменах 50 саг тлаэцаш хургйола лоархламе вахара гишло тоаяь яла йоалл. Кхьа гектарах латгача доазон тла

хьалъаьй, кхозза влаштараяь йоккха, паргата гишло», - йоах хоамо.

«Кит-строй» яхача гишлой балхаш деча фирман болхлой карарча хана тхов тоабаш, юкьера йовкъаш ехка, пенаш шаьрдаь, лаглаш дачлоаггдаь, кораш длаотгадаь, длахора балхаш деш боахк.

«Деглаахар» яхача беркате-ча къаман проектага гюлла, длахьош болх ба из. 205 млн сом рузкъа да паччахьалкхено цу гюлакха хьаькоастадаьр.

250 бера лаьрхла керда ишкол хьалъеш латт Берда-Юрта

Султиганькъан Йоакъап

250 дешархо тлаэцаргвола керда ишкол тоаеш боахк Берда-Юрта. «Дешар» яхача къаман проектага гюлла

длахьош, беркате болх ба из. Из хоам «Сердалога» бир гишлой балхах йолча мехкарча Министерствос.

«Таханарча дийнахьа 50%

кхоачаш, болх йистебаьккха баьннаб «Кит-Строй» яхача фирма къахьегамхой», - йоах хоамо.

Кораш длаувтадеш, тхов тоабеш, чура йовкъаш

нийсьеш боахк цига. 236 млн сом рузкъа да паччахьалкхено цу ишкола хьождаьр. Ер шу йистедалалехь, кийча хила езаш я ишкол.

Шахьарашка аьрки ду коммунални балхаш эргаш хургда

Султиганькъан Йоакъап

Галгйачен шахьарашка, аьрки эргадоахаргда коммунални балхаш; тишьенна цу моттигашкара турбаш а кхьдола гирсаш а хувцаш, овлангара тоаде лаьрхла ба. Укх деношка, Лени на урам тла хин турбаш хувцаш, болх длахьош ба, яхаш, дийцар «Сердало» газетага шахьара администраце.

«Доал деча даькъ тларча кулгалхочо Гумаранькъан Аслана мах оттабир хьадаьча балхашта. Говзанчаш, болхлой массехк метр хин турбаш хувца езаш ба. ЖКХ болхлой тоабо лаьтта оахкаш латт, тишьенна къаьнара хин турбаш лакхе хьалтгаяха. Ханз Йойоакхаш йола турбаш дуккха а шерагта я, цар хий дукхагта чакхдоалиитаргда», - йоах хоамо.

Болхлой тоабан кулгалхочо Йовлой Халита, ше шахьара кулгалхочунца къамаьл деш, белгалдир; цу тайпара балхаш длахьош, тишьенна турбаш хувцаш хиларах, 70% шахьара турбаш лелхаш йола моттиг кезигта я, аьнна.

Белгалду, коммунални балхаш эргадоах, бахархой вахара хьалаш тоаде дагахьа.

Наьсаре керда нувхашчутувсаргаш увттае болабеннаб

БIарахой Муслим

Укх деношка Наьсарен-Шахьаре нувхаш чутувса керда яьшкаш увттае болабеннаб, цунца цхьана бокьонаш телхаеш Юкхийса нувхаш дла а йоахаш. Из хоам «Сердало» газетага бир доал деча даькъ тла зарбан болх лелабераша.

«Укх наькъа уж балхаш дладихьар Базорканькъан проспекта тла. Администраце кулгалхочун гончас Котанькъан А. керда яьшкаш эцарах а хьалханийца хиннараш йовуттаеш бола болх длабахьарах а дийцар, уж бюджетера доагача ахчах ийцяяр.

Иштта администраце кулгалхочун гончас, шахьара администраце латгача комиссе кулгалхочо Мархенаькъан М. дийцар шахьаре

видеогтахьожаме болх длабахьара лаьрхла камераш увттаеш хиларах», - аьлар тхоца къамаьл даьчо.

Белгалдаккха дезаш да, таха-

нарча дийнахьа комиссе бехктокхаме эзав 35 совгта саг, цар шахьара санитарни хьал толхадаь хиларах. Кхьа а 18 гюлакх тахка дезаш

да. Кураш тлара из гюлакх администрацешка санна массахана теркама юкье да.

Илдарха-Галий тларча Шолжах тиллача тлаб кралхе ценир

Султиганькъан Йоакъап

Шолжа лакхерча тлаб кралхара моттигаш цение арабаьлар Илдарха-Галий тларча администраце болхлой, № 1 йолча ишкола дешархой, «Хьалхарчар болам» яхача оаглон доакъашхой.

«Цу беркатеча боламо кагирхошта хьалхадоккх, Иаламца дувзаденаараш лорадеш вахар мел лоархлеме да», - йоах тхогарча хоамо.

Доглан хиво дукха нувхаш Юенаяр тлаб кралха, цудухьа эггара хьалха цигара длаболабе лаьрхлар цар из беркате болх. Администраце болхлоша хи чура гаьнаш, йоккха хламаш араьхар, дешархоша Шолжа гонахьарча йистошкара нувхаш гулийр. Цхьа барт болаш арабаьнна, Иалама даькъ тлара лоархлеме болх длабихьар цу наха.

Дала хьаденна хоза беркат лорадеш дахар - вайх хларане доккха декхар да!

Шийцара къаьста сесаг ювргья, яхаш, кхерам тийсар Иаьдало лаьцар

Султиганькъан Йоакъап

Шийцара къаьста дIаяха сесаг ювргья, яхаш, кхерамаш тувсаьш лийнар, дIалаьцар Магасерча Иаьдало болхлоша. Из хоам «Сердалога» бир республикерча МВД.

«Магасерча полице болхлой болча латкъа енача кхалсага дийцар; ший хиннача маьра бераш, цар каьхаташ, Иаьдалгара хьадоагIаш дола ахча дIадаьккхад, цул совIа, ше ювргья, яхаш, даиман кхерам тувс, аьнна. Иштта цо белгалдир, дIабахача бетта б-ча дийнахьа корта бохабу малар менна волаш ше йолча вена, тешашта гуш урс лестадеьш, ше ювргья, яхаш, чугIийртав аьнна», - дийцар Иаьдало болхлоша.

Магасерча МВД болхлоша сиха лехар зуламхо. Цо дийцар, дов даьннача хана, ше цунга лестабаьр маьчеш тIаювхаш лелабу Iаг ба, дов деш дола къамаьл ше цунга телефона чу яздаьдар, тIаккха юха дIа а даьккхар, яхаш. Чуравувлара тIера хиннача маьра духьала Иаьдало гIулакх хьадийллар, мехкара ара ца вала декхариьла вир.

Росгвардейцаша хьаллаьцар «Дегагара дегага» яха болам

Гаьгенаькъан Марина

ПалгIайче гIолла йолча Росгварде урхаллен доазон тIа тайп-тайпарча доакъой болхлоша «Дегагара дегага» яха болам длабихьар. Тема болх лелабераша мах баь варгвоаца новкъостал дир ций дIалуш, яхаш, дийцар «Сердало» газетага цигарча зарбан болх лелабераша.

«Дегагара дегага» яха кхетаче дIахьу наха юкъе, из хьал доаржадара. Ций дIателаш длабихьар из болх хьалхарча

аргIагIа. Цу урхаллен болхлоша дIалаьрхIаца, гуш хилар, Республикаьски ций дIаийдеш йолча станце 18 литр совгIа ций дIаденнилга.

«Вайна массанена дика хов, хIара ций дIадалар - из саг кIалхарваккхар да, цхьайолча хана цох мара гIо хилац човнаш яьрашга, могош боацарашга. Из гIулакх дIахьочар аьттув балба шоаш мел лаьрхIаца дикача хIаман тIехьа, - аьлар лорий гIо дара йолча тоабан эпсара, полице йоккхагIа йолча лейтенанта Матенаькъан Лианас.

Полице гучадаьхар, нах баха дIа-юха ахарца дувзаденна кхоачамбоацараш

Султиганькъан Йоакъап

«Бокъо йоацаш вахар-2024» яха болх дIахьош, ГалгIай республике гIолла йолча МВД болхлоша, Россе УФСБ цхьана, 19 хьем боацаш хIама тоаду балха моттиг чакхьяьккхар вайцигарча цхьайолча юрташ-ка, яхаш, дийцар «Сердало» газетага республикан бокъонаш лораераша.

«Гучадаьлар баха бахкара даькъ тIа цхьацца кхоачамбоацараш юкъедита, бокъонаш лора ца еш, кхьча пачахьяьлкен нах хилар. 80 лоткъам оттабаьб, административни бежтокхаме уж озаьш», - аьлар хоамо.

Белгалду, судо лархIарах, кхьча пачахьяьлкхера вена цхьа саг ва мехкара араваккха везаш.

Иштта дIахо тохкаш да, цар бокъонаш телхаяь моттигаш кхь малагIаш я а, уж малаш ба а.

Кхьча пачахьяьлкен 28 сага, Россе доазон тIа кхь баргбоацаш, сунт тегад.

Вайцигарча кагирхоша дакъа лаьцар, Дерригдунен ций дIалуча денна юкъе

Гаьгенаькъан Марина

ПалгIайчен кагирхоша пайда хьабаргбола юкъара болх дIахьу. Цу тайпара Дерригдунен ций дIадалара ди долаш, «Кьона Гварди» яхача моттигерча донораша шоашкара дакъа юкъедихьар цу лоархIамеча гIулакха, яхаш, дийцар «Сердало» газетага цигарча зарбан болх лелабеча Цолой Ислама.

Цу дийнахьа Наьсарерча Республикански ций тохара йолча станце лораша мехкара

дукха бахархой тIаийцар.

Республике дIахьош хиннача цу кхетачене иштта тIаийцар лоIамхой. Ций дIадалара новкъа хIама доацилга хьагойташ йола моттигаш чакхьяьхачул тIехьагIа, кагирхоша ций дIаделар», - аьлар келайоазонга хоам баьчо.

«Со тешаш ва, моллагIа вайх сага ший гаргарча сага а иштта хIарманна а дика гIулакх дара, цу тайпара болх дIабахьа безаш хиларах», - аьлар «ЦаI йолча Россе Кьонача Гварде» моттигерча даькъа кулгалчо Чаненаькъан Исроапила.

Даьхенцара безам кхебеча боламе дакъа лацарах, майдилг елар журналиста

Батайнакьан Хьава

«Росси» яхача патриотически боламе дакъа лоацаш хиларах, майдилг елар тха болхло-чунна, щихезача ГалгГай журналиста Газданаькьан Ахмада, из хилар «Сийлахь-йоккхача Коталон Турпал» яхача Эрригроссийски, хлара шера даьхьош йолча литературан яхье дакъа лоацаш.

Карарча хана даьхьош хинна «Сийлахь-йоккхача Коталон Турпал» яха яхь юбилейни яр. Из лаьрхлара Росссе блухошта карагданынар диццадалийтара. Кхелахошта хьалхашка мел нийсденна балхаш лоархлеме дар, вай кхувш йоагача тлехьенна Даьхенцара безам совбоаккхаш кхетам балара, блухошта-турпалхошта карагданынах цар доаккхал дара, Росссе тлеме-исторически тлехьале лораяра», - аьлар яхь влашагьеллараша.

Вай начлал долча «Серда-

ло» газета журналиста, из дикагичарех цал хилара тешал деш дола совглат денна яхь даьхьош яр Росссе йоазонхой Союзо, герзашцарча низий Министертвост, дешара Мини-

стерствос, Российски Федерация культуран Министертвост, иштта Российски паччахьалкхен библиотеко, Кепайоазон цено. Газданаькьан Ахмада цу яхье турпалхохоч, атта

боаца вахара никь даьхьош хинна цихезача разведчиках, ГалгГайчен вахархохоч Цхьорой ладдалах ше язьяь очерк йовзийтар.

ЖИайрахьа культуран керда цла хьалдаьд

Султиганаькьан Йоакьап

Укх шера хьалдаьд йистедала дезаш да ЖИайрахьара культуран цла. Из хоам «Сердалога» бир гИишлошьяра Министертвон болхлоша.

«Кьаман «Культура» яхача проектага Голла даьхьош боккха болх ба из. 44 млн сом рузкьа да лаьдало цу Гулакха хьакьо-астадаьр.

«Прогресс» яхача гИишлон балхаш деча фирман кьа-хьегамхой тхов тлабилла, кораш длаоттадаь баьннаб. Ток, йИовхал чуоллаш, фо чухкхетийтаргдола Гирс оттабеш боакх цига карарча хана. Де дезараш дукха да, цудухьа болх тлатеШа даьхьош ба», - йоах хоамо.

Тишьенна, харцар кхерам болаш, лаьттача гИишлон метта хьалхьай кердаяр, 1377 кв метр длаолацаш. 200 сага моттигаш йола зал, барзкьаш хьалхокка, кхача кийчбеш йола моттигаш, иштта мел эшаш дола кхьдараш чудолаш хургья из йоккха гИишло, тоаяь яьлча. Лоаман бахархошта доккха совглат хургда цох.

Илдарха-Глалий тла яхьаш длайихьар, Ид аль-Адха цлайна хетаяь

Султиганаькьан Йоакьап

ГалгГайчен Илдарха-Глалий тла бусалба наьха цлай Ид аль-Адха дездеш, яхьаш длаяьха лаьрхлар, яхаш, дувц «Сердало» газетага шахьара мьре.

«Заьзганаькьан Идриса цлерагича шахьара Кергтерча стадиона тла, Илдарха-Глалан бахархой хьийхар, 2024 шера алтынга бетта 18-ча дийнахьа, сакьердамеча яхьашка дакъа лаца, уж хетаяьяр Ид аль-Адха (Гурба) деза денош хилара.

Уж яхьаш влашагьехкар яр Илдарха-Глалан администраци, эшача кхоачамца уж хьаллаьцар

АЗС M-GI Petroleum яха моттиг яр», - йоах хоамо.

13 сахьат даьлча длайолаенна яхьашка дакъа лоацараш 7 даькьа бийкьа бар. Цу юкье дар «Кавказ хьисап», малача наха юкье 100 метр, 15 шу даланза барашта юкье 50 метр адар; ювижа кулгаш тла хьалхийвалар, кхера айбар 90 кг, берашта а малача наха а юкье ший дегI турника глонца иьдар, 18 шу даьннарашкара длаболабнна.

Котбаьннарашта совглата устаргIа белар, шоллагIа моттиг яьккхарашта-5000 сом, кхоалагIа моттигах - 2000 сом.

Берригача доакьашхошта, хьажа баькхача наха дика самукьадалар хилар, цлайна хозал хоалуш яр.

«Кьилбаседа Кавказа россеташта» чуйоагIаца «Ингушэнергос» декхар хьадаккхара болх 140% кхоачашбир

Алов Муса

«Кьилбаседа Кавказа россетий» «Ингушэнерго» оалача филиало 2024 шера биь бетта судашка гIолла хьадаккхар, йоагаяьча токах доалла лаьдала декхар 402 млн сом. Из дIадахача шера хинначул 140% дукхагIа да е 234,8 млн сом.

Цу юкье суд яьнначул тлехьагIа, 390,7 млн сом хьадала дезараш бар юридически нах, иштта 11,4 млн сом - муьларера бахархой.

ДукхагIа декхар доалларех яр - ГалгГай Республикан «ЦаI йолча хин даькь тIарча оператор ГУП - 36 млн сом.

Деррига а карарча шера наджгоанцхой-саькура бетташка декхар хьадаларца бувзабнна оттабир 82 млн сома 615 лоткьам.

Вайна гуш да, ток йоагаярах нахага доаллаш дола декхар хьадоаккхаш дика болх дIабихьа хилар. Хьагулдаь ахча филиало дIадохийт дIахо ший болх тоабара, тешшае сердалоаттаяра, цу даькь тIара болх, цахадаш ханнахьа дIабахьара», - аьлар «Ингушэнерго» филиала кулгалхоцо ТIоаршхой Рамзана.

Энергетикаша тIахьех нах, цу Гулакхаца бехктокхаме хилара, из хьал тоалуш ца хилча, энергетикаша декхар доалла нах суде дIачулу, цига гIолла

бехктокхаме уж озар духьа, цул совгIа, суде цу Гулакхага дIадодаш дар а такха дезаш хул уж. Цу юкьедоагIаш да,

декхар доаллача наьха сердал дIахоадаеш дIадодар а, цар декхар дIаденначул тлехьагIа из юахоттар а. Из де дезаш

хургбац нах, йоагаяьча лаьдала токах дола ахча шоай ханнахьа дIалуш хилча.

Нагахьа санна судо хьаьхожадаь лаьдала ахча уж нах дIалуш ца хуле, царгара из хьадоаккхаргда алапена тIера соцадеш, вай паччахьалкхера арабала йиш йоацаш хургба уж. Цул совгIа, декхар доаллача бахархошта духьала банкротство оала моттиг юкьейоалае а тарлу.

Доаллаш дола декхар дIадала йиш я «Свет Онлайн» мобильни юхедулларга, «Доалахьара кабинет» оалача сервисага, компане сайтага, моллагIа кхьама хьаийбеш йолча моттигашка гIолла.

Наъкъашкара бокъонаш лорае Юмаду лагерера бераш

Султиганъкъан Йоакъап

Наъкъашкара бокъонаш йовзийташ, нийса дехъадувла Юмаду ишколшкарча лагерашка салола бераш. Цу тайпара болх дѣабихъар берашца

Шолжа-Шахъаре. «Сердалога» из хоам бир цигарча администраце.

«Шахъарерча кхаъ ишколе дѣабихъар из лоархѣаме болх. Инспектора берашта хъалха-

дакъкхар наъкъашка чѣоагѣа фийла, сабаре хила дезилга, наъкъашкара бокъонаш йовза, лархѣа езилга.

Ахкан хана ара дукха бераш хул самокаташ, велосипедаш хехкаш, цунга хъежжа чѣоагѣа

эшаш я иштта йола кхетаче-наш», - йоах хоамо.

Из деррига лоралургдац наъкъашка довза дезараш Юмадац хуле, цудухъа берашца цу мугларера болх дѣахъош хила деза вай.

Ахкан хана бераша салолаш йолча моттигий хъал тахка арабаълар республике

Султиганъкъан Йоакъап

Бераша салолаш йолча ишколшкарча лагерий хъал тохкаш хилар Шолжа кхален комисси. Из хоам «Сердалога» бир кхален администраце.

«Бийсаш йоахаш, бераш Иеш долча Комарова оалача Эбарга-Юртарча салолача лагерера гѣулакх малагѣа боараме латт

хъежар комисси. Кхерамзлен хъалаца дувзадена цхъацца кхоачамбоацараш хоаделар цига», - йоах хоамо.

Лагере теркалдаъ кхоачамбоацараш Іалаъмате чехка юстардаха, аьнна, тѣадиллад комиссе цигарча болхлошга. Вай бераша паргѣатта салоларгдолаш, цхъаккха кхерам хургоацаш, дѣахъош болх ба из.

Россе истори довзийт берашта къонача гвардейцаша

Гаьгенакъкъан Мартина

Укх беттара 12-гѣа ди Россе Ди да, аьнна, белгалдарах тарра, «ЦаІ йолча Россе къона гвардейцаш», зѣамагѣа долча берашта, боккхача мехка истори довзийташ хилар. «Россе-ра триколог» яхача дакъе дѣабихъар из болх. Из хоам «Сердалога» бир болам дѣахъош хиннараша.

«Магасерча бахархошта

дукха хѣамаш довзийтар цу кхетачено. Къонача гвардейцаша кердадакъкхар, 12-гѣа ди Россе Ди харжар ший бух болаш долга.

1990-ча шера цу дийнахъа РСФСР паччахъалкхе ше къаьстга йолга хайташ Деклараци хъатѣаэцарах, дийцар цига. Иштта дѣадахад из ди, къамашта юкъера цѣай хинна», - дийцар хъинар дарашта юкъе волча Доврбиканъкъан Саида.

Гѣалгѣайчен ГИБДД хиннача болхлочунна, судо баъ соцам лира ба

Султиганъкъан Йоакъап

Республикан МВД ГИБДД МРЭО хиннача кулгалхочунна, цо кхаъ эцарах Гѣалгѣайчен Магасерча судо баъ хинна соцам лира ба, яхаш, дийцар «Сердало» газетига Гѣалгѣай республике гѣолла йолча Россе СК СУ.

«Тохкамхоша, судо гучадакъкхар 2019 шера, беже веш волча болхлочо моттигерча вахархочунгара 30 000 сом ахча дийха хилар, водитель хилара тешал ду каьхат дакъкхар духъа.

Из хъалаьцар УФСБ моттигерча болхлоша, кхаъ луча хана», - йоах цигара хъабайтача хоамо.

Гѣалгѣай Республикан Лакхехъарча судо хийцар хъалхагѣа Магаса кхален судо цу сага 4 шу, мукъа вуташ, ха тоха баъ хинна соцам. Хиннача ГИБДД болхлочун из ха яккха езаргъа юкъарча набахта воаллаш.

Вайцига 14,5 млн сом Іаьдала ахча лочкъадаъд

Султиганъкъан Йоакъап

Гѣалгѣай Республике гѣолла йолча МВД экономически кхерамзлен, коррупцена духъаларча урхаллен болхлоша белгалдир, Наьсарен кхален цхъан дешара моттигерча кулгалхочо, ший декхараш кхоачашдеш, массежк бокъо телхаяъ хилар, яхаш, дийцар «Сердало» газетига мехка бокъонаш лораераша.

Полице яхачох, 2023 шера цу сага 000 генеральни директорца 27 договор оттадаъд из мах болаш. Пирсаш доацаш дале а, контракташ кхоачашъаьй, аьнна, каьхаташ кийчдаъд цар. Цу тайпара Гѣалгѣай Республикара 14,4 миллион сом дѣахъожадаъд.

Цхъа ха яьлча, цу наха из ахча шоайла дийкъад», - аьлар хъабайтача хоамо.

Ахкан спартакиаде котбаьлар вай латархой

Гаьгенаькъан Марина

ГалгГайчен латархой цIабийрээр Галмакхий мехка дIахьош хиннача XII Ахкан спартакиаде-ра, эллиной-румий латарах шиь дошо, шиь борза майдилгаш яхьаш, яхаш, дийцар «Сердало» газетага спортивни латара Федерацие болхлоша.

«Яхьаш йистейоалаш латаш хиннача Налганькъан Ислама (38 кг), Бохтаранькъан Тумара (35 кг) хийга къа зехьа довнзар, цар яьхар дошо майдилгаш. Йовлой Iаддал-Малика (32 кг), Йовлой Адама (62 кг) борза совгIаташ даьхар», - йоах хоамо.

«Сердало» газета хьалха яздаьдар, тренера Дошхьахалой Ислама тIахьожамца, вай тоаба вIашагIтеха хиларах, 120 совгIа спортсмен волча кхетачене дакъа лоацаш хургьа из.

Вай гимнасткаш «Лоамий фаьлгаш» яхача Ерригроссийски яхьашка толаш хилар

Гаьгенаькъан Марина

ГалгГай Республикара гимнасткаш котбаьлар ГIабартой-Балхарой мехка дIахьош хиннача «Лоамий фаьлгаш» яхача Ерригроссийски яхьашка, яхаш, дийцар «Сердало» газетага ГалгГайчен спорта Министерстве.

«Ондаргий тоабанна чуйоагIаш хиннача, 2017 шера яьча йиIигаша дото совгIаташ даьхар. 8 шу а 14 шу а даьннача гимнасткаш-та юкье вай гулььяча тоабо шоллагIа моттиг яькхар», - йоах хоамо.

Исбахьален гимнастиках, мехкашта юкьерча яхьашка дакъа лоацаш хиннача «Дует» яхача тоабо гойтача толамах, хьалхара моттиг ера, 2014 шера баьчарна юкье.

Республике адам дебаш хилар гIадвугаш да

Султиганькъан Йоакьап

Геттара гIадвугаш да вай мехкара адам дебаш латгаш хилар. Перинатальни центре 2200 совгIа керда бахархой малхабаьннаб, укх тIехьарча пхе бетта, бераш деча моттиге. Из хоам «Сердалога» бир мехка каьмино.

«Бераш деча республикерча моттиге шоай хур ду, хIара дезалхо могаш, маьрша волаш малхавалийта гIерташ», - йоах тхогарча хоамо.

Иштта гIадвугаш да, РФ

хьал теркалдича, бераш довш хилара оагIон эггара лохерча лагIа тIа вай мохк хилар. Вахара ха 79,4 шераш тIа латт, адам дебаш хилар - 1000 сага юкье 15,0. Цу гIулакхо хьагойт, вай мехка боккхий дезалаш беркате лоархIаш хилар.

Цу оагIонцарча болхлоша теркалдечох, Россе кулгалхоша бера, нанна новкъостал лоаттадеш хиларо дикка тоадаьд из гIулакх, иштта лоархIаьме да дарбанчей цу даькьера лораш, лакха говзал йолаш, шоай болх боагIаьча боараме дIахьош хилар.

Шу доладелча денз, 382 керда дезал хьахиннаб вай мехка

Султиганькъан Йоакьап

2024-гIа шу доладелча денз, 382 керда дезал IотIакхийттаб вай мехка, республике малхадаьннад 3 232 бер. Из хоам «Сердалога» бир Мехкадаь зарбан болх лелабераша.

«Керда вIашагIкхеташ, хIара шера адам дебаш дола беркате гIулакх вай мехка хьаллоацаш хилар хьагойт цу оагIоно.

Теркалде деза, вай боккхача мехка президент Путин Владимир дезалцара лоархIамедараш, цар хьал ма хулла тоалургдараш

деш, цу накь тIа къахьегаш волга», - белгалдир вай Мехкадас Келаматанькъан Махьмуд-Иаьлас, цу керттерча гIулакхах дувцаш.

Наьсарен кхаленца, Наьсарен-Шахьарца дувзаденаш хьоахадир Мехкадас, раьза волаш. Цига малхадаьннад 1193 бер, 151 керда дезал

хьахиннаб. Цу беркатеча накь тIа шоллагIча моттиге отг МагIалбик, кхоалагIча моттиге - Шолжа-Шахьар.

Вай къаман юкье, тхьовра денз, чIоагIа лоархIаьме хиннад, дезал ма хулла боккхгагIа хилар, цунна юкьера Iадаташ, барт-безам хургбараш.

Дезалаша гилкемаш хехкар дIадихьар Наьсаре

БIарахой Муслим

«Кхоачарбараш-Безараш» яха дезала оагIув хьаллоацаш, «Хьалхарчар болам» яхача вай мехка-рча цхьанкхетаро беркате гIулакх дIадихьар Наьсаре. БIарчча дезалаш арабаьлар шахьарерча Iам тIа цхьана

гилкемаш хаька.

Из хоам «Сердалога» бир шахьарерча администраце. Белгалде деза, цу гIулакхо наха чIоагIа салоIам баьлга.

Ишттача гIулакхо хьагойт, дезала юкьера барт, безам, цхьоагIо мел лоархIаьме да мехка вахара юкье.

Дошлакъий-Юрта трансформатор хийцар

БІарахой Муслим

Укх деношка, Наьсарен-Шахъара Дошлакъий-Юртарча доал деча дакъь тІа трансформатор хийцар, яхаш, дийцар «Сердало» газетага мэрерча зарбан болх ле-лабераша.

«Дошлакъий-Юртарча дакъь тІа Суворова урам тІа трансформатор хувцаш болх дІабихъар. Из хувцарах, таро хургъа цу урам тІа цахаддаш сердал лоаттае», - аьлар хоамо.

Говзанчаша яхачох, хьалха хинначул дикагІа болх беш йолча, керда оттаяьча трансформатора нах чІоагІа раьза ба.

Туристий дакъь тІа, дукхагІа бовзаш боагІа вай мохк

Курскенаькъан ИбрахІим

Ший тамашийна хозача Іаламца, мах болча истореца, ГІалгІайчен цІи дІахозаш латт туристий дакъь тІарча дукхача наха юкъе. Гостиницаш хьалйизай 85%, хІаьта 2023 шера республике вена хилар 115 эзар турист.

Келаматанакъан Махьмуд-Іаьлас яхачох, карарча шера вайцига баькка хьаьший дукхагІа ба - 125 эзар саг. ГІалгІайчен цІихазара бахьанаш да, тамашийна хоза Іалам, истори хилар, иштга «Іарамхи» ВТРК яхар санна йола проек-таш кхоачашъеш хилар.

ГІалгІайчен лакха лоамаш

долча моттигашка го йиш я къаьнара гІалаш, хІаранена хьалха яйнайоаца хозал я из.

Вай республике деррига а да, Кавказа жовхъар из хилара тешал деш: лоамий лакхаленаш, ширача заман гІалаш, цІена фо. «Іарамхи» ВТРК бокъонца йола туристически центр хургъа, цига тІахъехаргба

лоамашка соалозаш хехкараш, цу спорте дакъа лаца ловраш», - аьлар ГІалгІайчен Кулгалхочо.

«Туризм, хьаьший тІаэцара таронаш» яха къаман проект хилар бахъан долаш, дика дегІайоагІаш я туризм, цо таро лу керда балха моттигаш хьакхолла.

ГІалгІай мехка бахка бокъо еннараш белгалбаьлар

Султиганаькъан Йоакъап

ГІалгІайче бахка путевкаш кхачараш белгалбаьлар «Росси» яхача гойтаме-кхета-че лаьрххІа йола викторина дІайихъачул тІехьагІа, яхаш, дийцар «Сердало» газетага мехка министрий кабинето.

Туризмах йолча комитето «Никъ бе» яха викторина дІайихъар цига, хІаравар хьажа йиш йолаш вар, дуненах лаьца шийна фу хов.

ДикагІа кхеташ бола доакъашхой бокъо йолаш ба, доккха истори а хоза культура а йолча ГІалгІай мехка бахка, царна гургда гІалгІаша нах тІа мишта эц», - йоах хоамо.

Котбаьннараш даькъалабий-цар, хоза ха цар дІахьоргхилар хьалха а доаккхаш.

Тайп-тайпарча моттигашкара хьаухаш бола нах дукхагІа хулаш боагІа, царна лов шоай баргашца уж хоза моттигаш го, ГІалгІайчен тамашийна дуне довза, цун шийлача шовдага, гобаккха латгача хьунашка, лоамашка хьажа, моттигерча къаман Іадаташ довза.

«Цхьори» яха маьждиг меттаоттадара юхьиг дІайолаяьй

Султиганаькъан Йоакъап

Цхьори яхача лоаман моттигера маьждиг меттаоттадеш бола болх дІаболабир «АСМ Групп» яхача тоабо. Из хоам «Сердалога» бир мехка кабинетера.

«ДІабихъача тохкамо гучадаьккхар, нах бахаш хинна гІала яьгІача моттиге из маьждиг хьалдаьлга. Цу гулакхо кхы а доккхагІа ду цун дозал», - йоах хоамо. ТІатеІа къахьегаш ба тахан цу мугІарера къахьегамхой; из маьждиг, иштга кхьйола гІалаш меттаоттаяра тІехъа. Кхоана хьальоттаргІолча тІехьенна довза дезаш дола вай къаман дІаьхий истори да из.

ГалгIайче дакъа лоацаш я, «Росгвардецара каникулаш» яхача болама юкъе

Гаьгенакъсан Марина

ГалгIайче дакъа лоацаш я, «Росгвардецара каникулаш» яхача болама юкъе, из хIанз Россе массайолча моттигашка дIахьош ба. Дувцача дакъ тIарча викалашта дагадохарах, каратэх волча дунен чемпио-на Зангенакъсан Алисхана Росгварде ишкола дешархошца кхетаче хилар, яхаш, дувц «Сердало» газетага ГалгIайче гIолла йолча Росгварде Урхалено.

Дешархошца кхетаче йолаш, спортсмена дийцар, спорте ше хьалхара гIа баккхарах лаьца, лоархIаме котало йоаккхача хана, малагIа декхараш кхоачашде дезаш хулар хIара каратист.

Кхы а безамергIа дIабихьар чемпионца говзанч-хьехам. Берашта гойтар каратэца ювзаенна говзалаш. ВIашагIкхетар йисте-доалаш; бераша, шин тоаба декъаденна, «Сакъердамеча ловзарашка» шоай низ гойтар.

Белгалду, Зангенакъсан Алисхана ше хержача цу спорта дакъ тIа даьха толамаш дукха да. Из ва Казахстан дIазза чемпион, из иштта хилар Корея чемпионата финалист.

Кхоллама оагIонцара говзалаш Юмае ловрашка, хьез колледже

Гаьгенакъсан Марина

Кхолламах йола паччахьалкхен колледж хьаль-юзаргья кердача студентех. Массехк тайпара говзал Юмаергья цар цига. Из хоам «Сердалога» бир республикерча культуран гIулакхех йолча Министертвост.

«Деша бех къахьега, хIама Юмаде ловш бола кагирхой. Ахкан тIехьарча бетта ЗО-гIа ди тIакхачалехь, ший каьхаташ дIачудала деза деша отта безам болчо», - йоакхоамо.

«Геликон-опера» театре, шоай начIал гойташ хилар, «OVLA» яхача тоабан доакъашхой

Султиганаъкъан Йоакъан

Москверча «Геликон-опера» яхача театре дIадихьача концерте-кхетаче шоай говзал дIахьокхаш хилар, вай мехкарча «OVLA» яхача тоабан

доакъашхой. Из хоам «Сердалога» бир мехка каьмино.

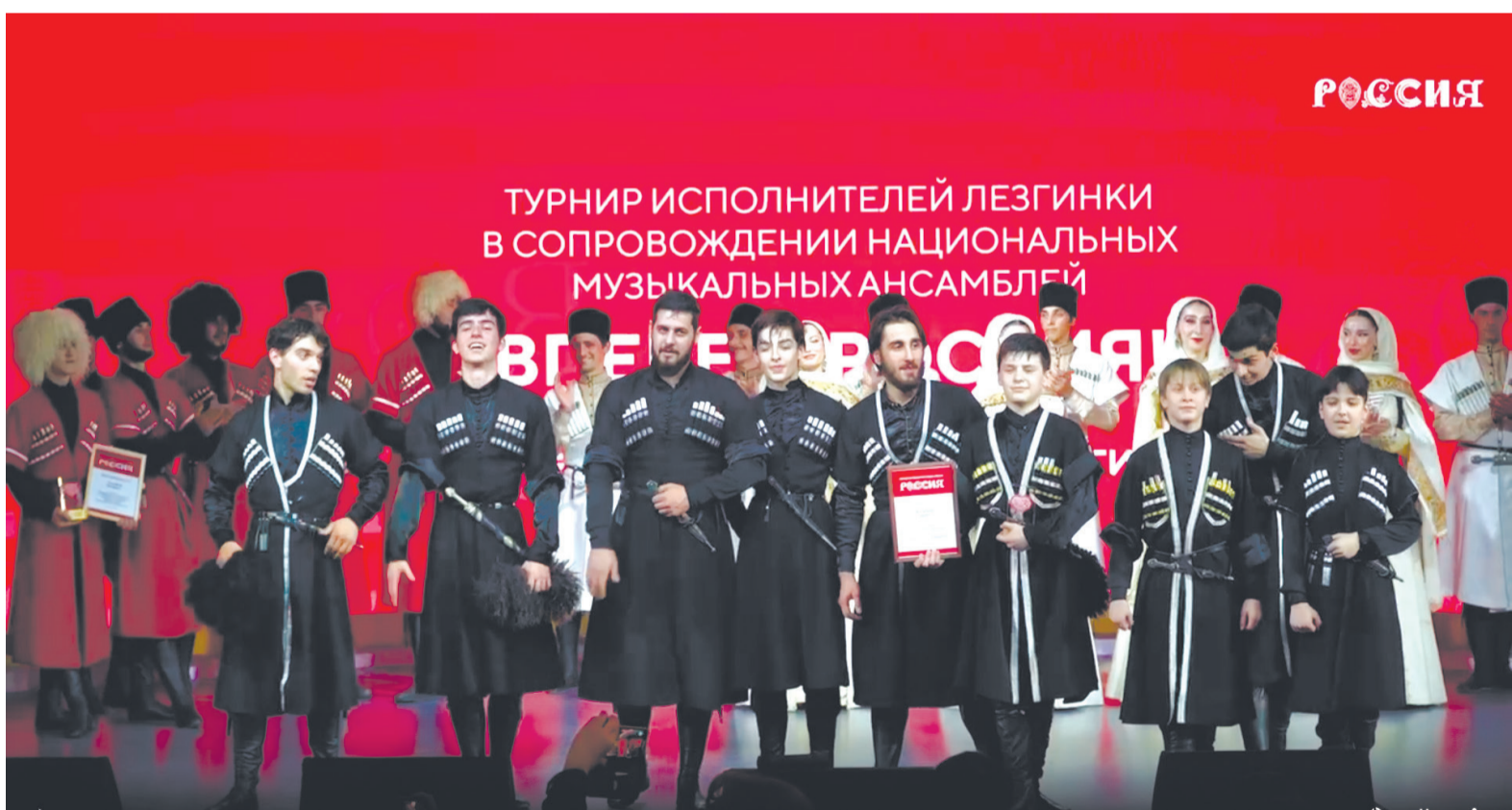
«Мехкарча историко-географически «Дзурдзуки» яхача оагIоно, «Илли» яхача проекте, хьакхеллай из ансамбль. Куль-

туран гIулакхех йолча паччахьа ганзо оагIув хьаллоацаш, къаман культураца дувзаденна-раш дийндеш, беш болх ба из.

Таханарча дийнахьа «OVLA» доакъашхой боккхача мехка дуккхача моттигашка шоаш

дIабовзийташ хьабоагIа.

Республикерча паччахьалкхено, доккха баркал оалаш, дакъалабувц уж, дIахойодача хана а сийрдача наькъ тIа къахьега, вай мохк дIабовзийта.

«Барт» яхача халхара тоабо котало яьккхар

Курскенаъкъан ИбрахIим

Москверча «Росси» оалача халкъашта юкьерча гойтаме-кхетаче «Йолле, Росси!» яха лоамарой халхара яхь хилар, цунна юкъе дакъа лоацаш яр ГалгIай

мехкара, Къараший-Черсий, Гаьбартой-Балкхарой, Селий мехкара халхара тоабаш.

Халхарчаша гойтар тамашийна говзал, дегIа хозал, ар-

тистий начIал. Из деррига цар дийцар халхарга гIолла. Хьажархоша йоккха дегIагIоз хиле тIаэцар хIара тоаба, цо ду халхар. ТIоараш тохара тата хьахьокхача чоалхо белгалваьккхар котваьннар. Эггара дукхагIа «Барт» яхача вайци-

гарча ансамбла тIехьа хилар цига вIашагIкхийтта адам.

Даькъалаювца лов «Барт» яха тоаба, йоагIаш яьккхача коталонца! Цун халхар яхь хозьеш хилар, цудухьа массанена цхьатарра деза а делар.

Сага даь дика дицлуш хилац

Беканаькъан Темботах дола книжка

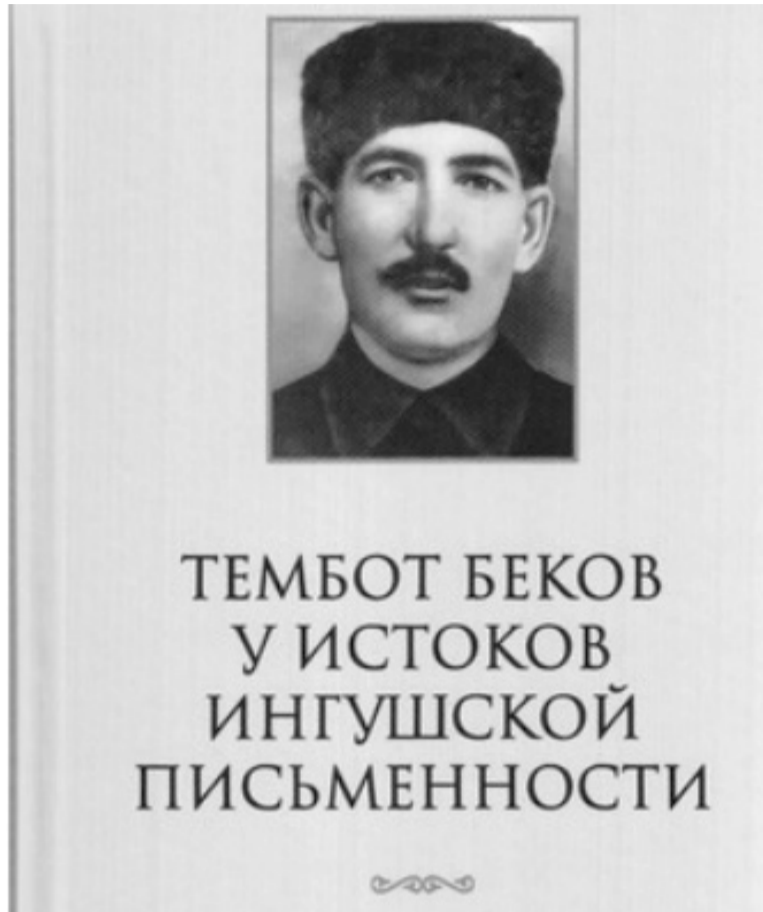
Гарчакханаькъан Сали

Дукха ха йоацаш, «Сердало» яхача Мургустананькъан Мухьмада долаьхарча издательствос арадаькхад «Галггай йоазон ларде лаьтта Беканаькъан Тембот» яха книжка. Цунна кеп те хай Чехов-Шахьар тIарча «Хьалхара дикагIа йола типографи» яхача АО «Чехова кепайоазон ков» оалача филиало. Из книжка арадалар дувзадена да; соакха поэта, прозаика, воккхача хьехархочун, публициста Беканаькъан ДордагIа Тембота 150 шу долаш; вай республике хиннача Илман конференцеца.

Книжка диь даькьах латташ да. Хьалхарча даькьах юкьедаьхад Илман конференце даькьах лоацаш хиннача наха Тембота кхолламах а вахарах а даь кьамаьлаш, йоазош. Царна юкье го йиш я йоазонхой Союзу правлене кулгалхочо Ноакастхой Хаваша, «Сердало» газета керттерча редактора Курскенаькъан Хадижата, поэтессай Дидиганаькъан Раисай, журналистий Харсенаькъан Лиляй, Мерешканаькъан Султана, Тпонганаькъан Марема, кьонача йоазонхой Новрананаькъан Маккий, Матенаькъан Илеза, Муталаланаькъан Заидай, библиотекан болхлочун Йовлой Заремай, царех тарра кьычар цIераш. Цар йоазонхой гуш да ДордагIа Тембота байташта, прозана, таржамашта даь тохамаш. ДукхагIарчар шой кьамаьлашк белгалдаьккхад мел лоархIама а йоккха

а моттиг дIалоацаш да кьаман вахаре цо хьадена хьехархочун а йоазонхочун а балхашча дувзадена наькъаш. Вай кьаман литературана юкье дамленна даха дисад цо кхелла «Ачамаза боарз», «Ший хьакь шийга дахар» яха дувцараш, «Ши зама», «Цхьайттеи пхиги», «Лене болхлоу боабар», «Сердало» яха байташ, тайп-тайпара кеп йолча йоазоншта даь таржамаш.

Цо язьяьча публицистиках дувцаш, «Сердало» газета керттерча редактора Курскенаькъан Хадижата аьнна дешаш доаладе лов сона: «Ший литературни йоазонш дарал совгIа, публициста никь а карайица хиннаб ДордагIа Тембота. Цо язьяьш хиннай очеркаш, статьяш, фельетонаш. Масала, царех я вайна кIезига йовзаш йола, 1923 шера язьяь «Калинин БуротIа вар» яха очерк-репортаж, 1924 шера язьяь «Ачалкхачой мела хий» яха очерк, кхьыраш. ЛоархI-лоархIама йола моттигаш зувш, наха уж йовзийта гIерташ, хьавенав йоазонхо-публицист. Вай культура, литература дегIакхийла ца Iеш, ширача заман Iадаташча кьовсам лоаттабеш хиннаб цо, уж кердача заманга товш дац аьнна, шийна хеташ дале. Цу тайпара я цо язьяь «Iатта мах» яха фельетон. Массехк хьехам наха душ да из йоазув. Цька-дале, наха баьча тийшача баллах дикадар хьадоалаш цахилар кхетадайт цо. ШозлагIа-дале, саг бехктокхаме оза везаш моттиг хуле, де Iаьдала болхлошка гIолла де деза йоах фельетон, цунна хьай суд е ца а гIерташ...»

Хьехархочо санна цо баь болх дошо геракшча оза йиш йолаш ба. Цо кхебаьб кьаман эггара дикагIа бола нах: Озанаькъан Салман, Муталаланаькъан Хьажбикар, Заьзганаькъан Бахьаудин, Базорканаькъан Идрис, Осменаькъан Хьамзат. Уж духхьал йоазонхой ба. Царел совгIа, цун хьехамца цIоагIбена дIаэтта хиннаб кьонача советий Iаьдала эшаш бола, кхоллаш латгача мехкарча ишколашка хиланца баргбоаца итгаш бола хьехархой. Царех хиннав Тименаь-

къан Зархмат, Оздой Ибрахим, Гарчакханаькъан Берс, Лаьнанаькъан Яхьья, берригаш бийца а варгвац.

Книжка шоллагIдола даькьах хетадаь да Беканаькъан Тембота хетаяьча байташта. Укх даькь тIара деша йиш я Муталаланаькъан Хьажбикара, Чахкенаькъан Ювсапа, Чахкенаькъан Капитона, Дидиганаькъан Раисай, Iахилганаькъан Заретай, Матенаькъан Илеза, ТIумхой Хьавай йоазонш. Укхача цо хьоахадича Iелуц, ИсмаIалий Салмана «Дезалхо» яхача бай-

тацара цхьадола мугIараш:

«Зоврбика сийг сегача,
Цунах йоккха сердал яьр,
ХIара гIалгIачун дега чу
Из сердал чукхачийтар
Вар из Тембот – хьехархо,
ГалгIай хьамсара дезалхо...»

БIаьшерашк кьайла яьлла
Метта хозне хьайийллар,
Эггара хьалха вай меттала
Стихаш язье йолаьр
Вар из Тембот – хьехархо,
КьаьнагIа вола йоазонхо...»

ГалгIай Республикан йоазонхой Союзу, Янданаькъан Дж. цIерагIа керттерча библиотеке Тембота 150 шу дизарга дIакхайкаьх хиннай цунна хетаяьча байтий яхь. Книжкан кхоалагIа даькьах цу байтех латташ да. Ткьаь вурийтта поэта хетадаьт шой мугIараш кьаман литературана лард елIача, поэти кхеллача сагIа. Царна юкье ба 70 шерга кхьаьчараш а 6-11-ча классашка деша багIараш а. Байтий чулоацама а цар кеп а мах бергбац аз укх йоазонца. ЦаI да сона шаьра ховш, уж цар цIенача дег тIара язьяьлга.

Книжка чакхдоал библиографи йовзийтарца. Цунна юкье я Тембота ше даь йоазонш а цох даь йоазонш а кеп те хеташ шераш, моттигаш йовзийташ йола оагIош. Книжка накьадаргда аьнна хет Илманхошта, хьехархошта, студенташда, кхьиметтел ишколе дешаш долча берашта, хIана аьлча цунга гIолла шерагIа довза йиш я цIихезача мехкахоцун вахар.

Мехка хьашташ кхоачашдеш

Атиганаькъан Бек-ханах лаьца

Гарчакханаькъан Сали

Хамхошха болча Атиганаькъан тайпан цIи язьяьш дукханах хиннабеце а, вайна бовзаш ба из лелаяь а лелаяш а бола нах. Дезала да хинна Сосе Муса Сийлахь-боккхача Даьхен тIема доакьашхо хиннав. Цуни Хьоашаланаькъан Лейлайи ялхайтга дезалхочоа юкьера цхьабараш тайп-тайпарча ханашка вай республике гIулакхаш тIа хиннаб. Царех цаI вар Мусай Бек-хан. Из ваь хиннав 1972-ча шера Наьсаре.

Вай Сибрера цIадаькхача хана денз (1957), цIермашина станце болх беш хиннача дезала дас ший берех цхьадаьраш цIермашиннаькьахошта хьайийлIача интернате деша дIателаш хиннад. Цига деша ваьглав вай вуьцаш вола Бек-хан а. Цигара ше ваьлча, цо лоархI Наьсарен кхален Бурочура (Дошлакхий-Юрт) юртбоахама техникум яккха. Цу хана

дукхагIа цига кийчбеш хиннараш бар зоотехникаши хьайбай лораши. Дийша ваьлча, из эскаре амал де вода. Дукха бац аьнна хет сона вай кьаман юкье форда эскарца гIулакх деш хинна кагий нах. Цига амал дераш кьаьстта низ, хьинар, денал долаш; тIема лакхара кийчо яь хул. Бек-хан гIулакх деш хиннав Гибухен флоте. Цо цига даькьхараш да ши шу ах шу.

ДIахо из деша вохийт балха гIулакх (?) Юмаде, ялх бетта йолча курсашка. Бакьда дешара шераш цу тIа чакхдалац. ФСБ болх бешше, цо чакхийоаккх Москва экономикаси дешашча ювзаена йола академи. Цул тIехьагIа, кьахьег Тыва оалаш болча мехка. Цигара цIавеча, из болх беш хул вай республикерча кхарамзлен болхой мугIаре волаш. Юххера а, полковник Атиганаькъан Бек-хан болх беш хул, ГалгIайчен Кхарамзлен Совета кулгалхо-

Сурта тIа: (аьттехьара аьрдеьха) полковник Атиганаькъан Бек-хан, ГалгIай Республикан Пачахьалхен кулгалхо хинна Воробьев Алексей, бизнесмен-гIишлонхо Булгучанаькъан Руслан

чун дарже. Бакьда кхело вахара кьоастаяь хинна ха йIаьха хилац цун. МагIалбикера боагIача новкьа, машинаца яьча аваре хиннача човнах кхалх денал дола вай мехкахо.

Бек-хана цу хана Бузуртанаькъан Миланас даь кхо йиIиги ши кIаьнки дар. Мухьмади Iаддали яха цун ши воI укх шера «Интеллект» яхача ишколе 11 класс яккха баьннаб.

ХIаьта йиIигех цаI МагIалбике, вож шиь Наьсаре бах. Даьхенна гIулакх деша даькье вай кагирхошта масал эца мегаргдолаш хиннаб Атиганаькъан Мусай Бек-хана хьабена вахара никь.

Литературе тхьамадал леладаь саг

Боканакъан Хаме Ахьмада 100 шу дизарга

Гарчакханакъан Сали

Блаь шу аьлча, дукха ха хет; бакъда, уйла йича, сел йаьха ха яц из. Селхан мо мара хетац Боканакъан Ахьмад вайна юкье лийнна, цо ший дувцараш дийша, керда-керда романащ кхелла. Карарча хана 100 шу дуз Ахьмада. Ца! да новкъа, цу тай-

гаш, хилар А. Боков...»

Цу хана Хаме Ахьмад фу деш хиннав къаьстга дика ховргда, нагахьа санна цун «Цийенна сайре» яхача романа шоллагла книжка «Догланха даша делхаш» Юдеше. Цун а цу ханарча берригача цун мехкахой а вахар вланий тара хиннад. Мехка латташ тлом хиннаб, каст-каста галглай дезалаш-

Голла гойта а влштгехьадаьннад; кхозлагла-дале, ший тайпара стиль (метта белгалонаш) йолаш кхеллад из доккха йоазув. Дувцаш дола хлама хул къе-миска воаллача Бекенеи цун къонгаштеи - Хьасана, Хьусена, Султана - гонахьа. Уж вай къаман цу ханара юкьара сурт-сибаташ да ала таро я; хлана аьлча клеьзига мара боацача блаьхийча нахагара длаийккхача, дукхагла мел болча наьха вахар цьхатарра хиннад. Из роман шоана ювцаш воалларгвац со, хлана аьлча дукхагла мел болча галглашта йовзаш а йийша а я из. Цул совгла, ишколе Юмадеча йоазошта юкьейоаглаш а я. Из роман нахлайоаккхаш къаьхийгачар къаманна юкье шерра длавозийтар Ахьмад а цун книжка а. Цу тайпара цун кхоллам бовзийташ дола шой йоазош хетадаьдар Малсаганакъан Абос, Дахкилганакъан Ибрахима, Къоастой Иалихана, ши йоазув аз а даьдар прозаика кхолламах а Гюръяннача романах а. Иштга Ахьмада керттерча романа никь шербар мо хлама дар галглай театран режиссера Беканакъан Мустафас даьр а, из сцена тла оттае инсценировка а яь, «Ций кхайк» яха спектакль оттайир цо, из цунна дика карагдывннадар ала а деза.

Боканакъан Ахьмада цьхан хана ше а къаьхийгад, галглай театрални искусство деглайоалаеча Гулакха юкье. Вай Сибре дигача хана, Алма-Ате из деша ваха хиннав актёрний студе, цул тлехьагла режиссера говзал Юмаеш а хиннав. Мохк меттаоттабича, 60-ча шерашка, Насаре ваха а вена, укза хаьла театр влшагдодол цо. Наха дукха дезаш а цунга хьажа ухаш а дар Ахьмада театр. Цун юкье йовхьамаш ловзаеш бар тайп-тайпара говзалаш йола нах: хьехархой, йоазонхой, Насарен кхале бовзаш бола артисташ. Цар оттаяьча «Совдати Дауди» яхача Хамидовлар Иаддала спектаклага хьажа ираз хиннад са а, зламига волча хана.

Цул тлехьагла, йоазонхо ваха вода республикан столица хиннача Шолжа-Галий тла. Цига, сонна дагадоаглаш, из ваьхар И. Заболотне церагча кепайоазон типографена юххе. Цу хана денз, цо даь балхаш тайп-тайпара дар, цо къаьхийгадар «Сердало» газета корреспондент волаш, «Лоаман Гуйре» яхача альманаха редактор волаш, «Книжкаш дезарий» клуба кулгалгалхо волаш, бакъда дукхагла йола ха цо длаьлора ший йоазош кхоллара. Советий зама йолча хана, галглашта юкье эггара дукхагла романащ язъь саг вар из. Вай лакхе хьоахадаьрел совгла, цо кхелладар йоккхача жанрах дола прозан йоазош: «Иаи блаьстии къасташ», «Седкъашта юкье седкъа санна», «Готта коаналараш», кхьдараш. Галглашта юкье ца! мара йоазонхо вац, «Роман-газет» яхача журнала тла ший йоазонна кепа теча. «Цийенна сайре» яха роман яр йоккха тираж йолча журнала тла араяннар. Цун керттера чулоацм бувзабенна бар, колхозаш вай мехка яьккача заманца. Вешта аьлча, исторен чухьа коллективизаци аьле цли йоаккх цу ханах. Цу романа шоллагла книжка язде дага хиннавац Ахьмад. Цкъа къа-

хьегамхошта хьалхашка къамаьл де дахача, цьхана нийсделар тхо, дукха йоккха йоацаш проектни институт яр мотт сонна из, Шолжа-Галий тларча ашарий училищен юххе йоаллаш. Цига йоазонхочо дийцар, шоллагла книжка ше яз-дара баьхан малагла дар. Цо яьхачох, наха каьхаташ язды хиннад цунга, Муради Залихани дийна бусаш хилча, из книжка кхь а длахо язде дезар ла, яхаш. Иштга кхолладеннадар шоллагдодла цу романа книжка «Догланха даша делхаш». Ала деза, цу тла дувцаш дола цьхадодла хламаш бокьонца бакъдодлаш хинна да. Масала, Нохч-Галглай мехкарча наха тлема новкъостал мишта дора, ахча гулдеш, глаьрахошта духьала ораш доахаш, човнаш хиннача вай блухошта дарбаш деш, Соаглапча глдамашта юкье лаьтта советски эскара танкови бригада, кхь а дуккхадараш. Сонна хезачох, Маггалбика «Тлема сийлен гала» яха цли ялийта гертташ, къаьхийгарех ва Боканакъан Ахьмад а.

Йоазонхо ший къаман кизга, цун вахар ма дарра гойташ вола саг ва. Дуккхача лоархамеча, галглаша лайнача моттигех лаьца кхеллад цо ший дувцараш, повесташ, романащ. Къаман гаьнарча исторегара хьаволавенна таханарча денга кхаччалца, вай мехка хинна тлемаш, царна юкье дакъа лаьца ший юртахой, гонахьарча юрташка баьха нах бувцаш, уж бовзийташ къаьхийгад цо. Масала, Гардананакъан Тоаркхо-хьажа цун юртхо хиннав. Зламига волча хана денз, да-нана доацаш виса, ноанахоша кхеваш хиннав из. Цун сурт-сибат къаьстга дика кхеллад йоазонхочо ший «Тоаркхо-хьажа» яхача исбахьален очерка тла. Граждански тлом вай мехка кхачьача, мехка доал карайица, цун кхелах жоп дала дезача нахах ца! хинна длаьттав, цу хана

къоаналгахьа леста хинна хьажо. Цул совгла, эггара кхерамегла йолча моттигашка волаш, советий лаьдал котдаккха гертташ, лийннав из. Боканакъан Ахьмада цу очеркага голла бовзийт вайна кхьбола Маггалбика кхален денал дола къонахий. Царех ва партизански отряда хьалха лаьтта Щечой Саад, Алироевлар Мусайп, кхьбараш.

Длахо, вай лакхе белгала ма даккхара, йоазонхочун теркама юкье нийсьеннай Сийлахь-боккхача Даьймехка тлема тема, вай Сибре дигача хана лайна халонаш юьца моттигаш, таханарча зама, цун хьинар дола къаьхьегамхой. Из тлехьара тема йоашхаш, цо къаьхийгад «Маггалбикмехкдаьттан» НГДУ болхлой бовзаш, цар къаьхьегача моттигашка бийсаш йоашхаш, балха тла нийслу халонаш а толамо даьха дикахетар а довза гертташ. Дуккхача дикача къаьхьегамхой сурт-сибаташ кхеллад цо «Седкъашта юкье седкъа санна» яхача ший романа тла.

Йоккха моттиг длаьоацаш да цун кхолламе зламигла дола прозан йоазош - дувцараш. Уж дерригаш, кепа теча, таханарча дийнахьа арадаьннад оалалургдац сонна, хлана аьлча дика ха я Боканакъан Ахьмада керда книжкаш аз ца деша. Е уж ара ца дувлилга да из е со царна тла ца кхоачилга да - цох бакъдар сонна оалалургдац. Дукхагла цо ший дувцарашка теркам тлабохийташ хиннараш дар балха гулакх нийса леладарца, цу гулакха лаьрхла луш йола ха кхо-ярца, къаман эзделца, цьхьаццодолча тлехьадисача гулакхашца дувзадена дола дешаш. Цу мугларера дар аьнна хет сонна «Фуд, малад?», «Яккха йиш йоаца цли», «Курорте язды дувцараш», царех тарра кхьдараш. Уж автора ше дешаш хаза дийзад са дуккхача, хлана аьлча, аз лакхе ма аллара, цунца а

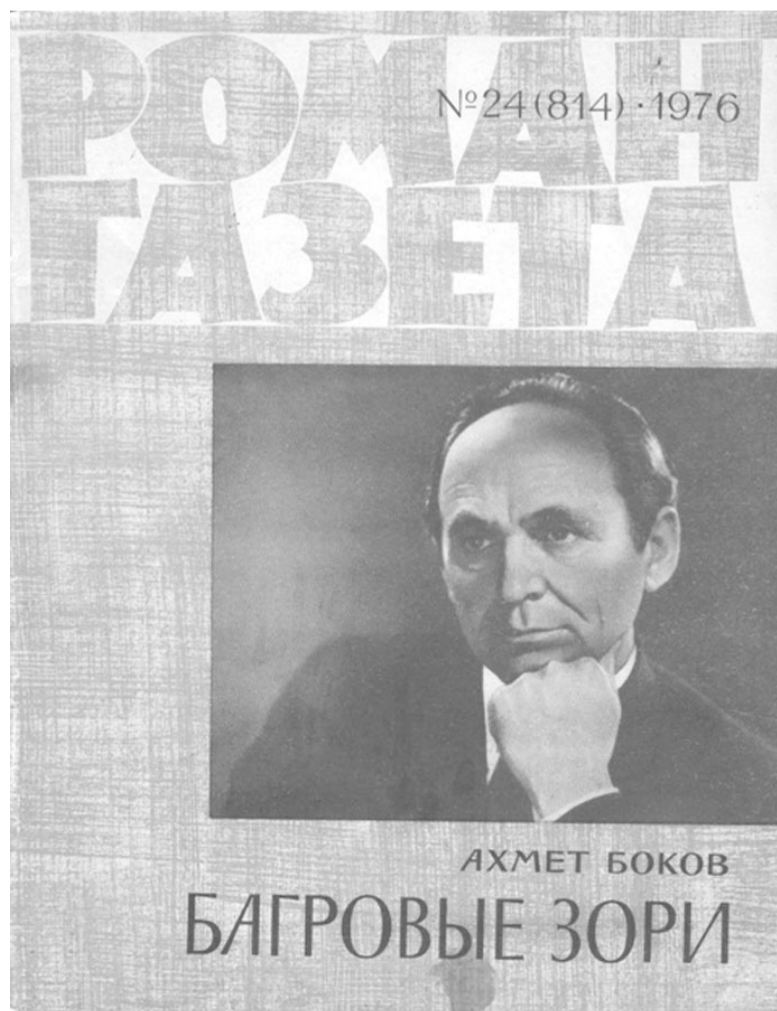
пара доккха таьрахь дезде из ше вайца цахилар. Дикка ха я из вайцара къаьста (2006), цу хана йоазонхочун 82 шу даьннадар.

Зламига волча хана денз, дукха халонаш яйна, заман йоткъам, къьизалаш лайна саг вар из. 1924 шера аьтинга бетта 25-ча дийнахьа Маггалбика кхален Соаглапча ваь хиннав хургвола йоазонхо. Цун вахара юьхьгах лаьца дика яздыча санна хет сонна литературан критик, филологически Илмай кандидат, профессор хиннача Дахкилганакъан Ибрахима. Цо яхачох: «...Бера ханара денна юртахоша, цагларча даьша хланз длабаьнна хиннача граждански тлемах дувцаш дола хламаш, Гомарал хий дужаш санна, клаьнка дег чу дужар. Кхелгача хана, юртара вахар эргадувлаш доагилга гуш вар из. Клаьнка хозар дешаш: колхоз, кулак, классови къовсам. Юртарча ишколе дийшар 1938 шерга кхаччалца, тлаккха деша эггар Насарерча зооветтехникуме. Цигара ваьнна, Шолжа-Галий тла хиннача рабфаке деша вахар. Дешара клоаргалах кхувш хьавоаглаш хиннача А. Бокова дешар дита дийзар, - болабелар Сийлахь-боккха Даьхен тлом. Цунца дакъа лаца бера хана лаьцаца лазаро витанзар. Бакъда тьле а тлем тла длабахача наьха метта длаотга а нах эшаш бар. А. Боковс, хьехархой курсаш а яьхе, длаболабу ший юрта, Соаглапча, хьехархочун болх. Аргла-тлехьашка хьувза яьлар тлема лаьржа морх, фашистий блеха Ии еггалора Маггалбика юхе ухкача юрташта. Бахаш мел бола нах, шойа низа кхоачонца, моастагичоа духьальэттар. Дибийса къоаста ца деш, болх беш, оборонительни рубеже къаьхь-

ка доаглаш кхо са бола каьхаташ хиннад. Царех дуккхадараш ийрча хоам баьхаш а ихад; цу фусамера да е во! тлем тла верах хиннаб из хоам.

Болх мел булургбола нах, Маггалбика тлавоагача моастагичунна духьала ораш даха арабаьнна хиннаб. Хлара сага оттаяь лаьтта ахкарца ювзаенна ден норма хиннай. Цьхаболча, низ дукхагла болча наха из тлехькоачашьеш хиннай, лаьтта доагачул дукхагла аькхе. Дуккхадараш, герз бе а доаллаш, тлем тла латташ хиннаб, лай-боалий ца ховш. Иштгачарех ва романа керттера турпал Мурад. Духьал цу цьхан романаца ший бера ха вайна дагайохийта Ийнавац йоазонхо, цу теманна хетаяь я цун повесть «Тиша ца». Укхача Ахьмада гетгара дика хьаьхьекхад, ше ваьча юрта лаьтта тлема ханара хьал. Дуккха кагий нах тлем тла баха хиннаб, царех ба повеста турпалаш кхо воша: Бек-хан, Гирихан, Иалихан. Уж автора тарберзабаьб бокьонца хиннача наха, ший юртахошта, тайпан вежарашта. Цудухьа повесть длайолаеш Хаме Ахьмада яздыд: «Сийлахь-боккхача Даьймехка тлема шерашка Ленинград лораеш байнача Боканакъан Хизарийи лаьлийи сийна». Цу тайпара, цьхан цагларча масехк саг тлем тла вола моттигаш, дукха хиннай вай къаман юкье.

Хлаьта а Боканакъан Ахьмада керттера йоазув да аьнна хет «Беке къонгаш» яха шин книжках латта роман. Вай къаман литературе дикагичарех ца! я из. Фуд цун дикадар? Цкъа-дале, паччахьа заман чухьа хинна дерригача къаман вахар къаьбгта хьаьхьекхад цу йоазонца; шозлагла-дале, мишта ирлуш лаьттаб классови къовсам таьха а романа оаглонашка

кыча вай боккхийча йоозонхошца а тайп-тайпарча моттигашка аха вийзав са, вшаггхетарашка дакъа лацар духъа. Къаьстта цаг геттара са дег чу дисад, цаккха дицлурдоацаш. Науеррча набахта лаьца боакхача наха къалхашка къамаьл де аьнна путёвкъаш енна-яр Нохч-Галггай йоозонхой Союзу литературанна пропаганда еча отделе Горваьннача поэта, РСФСР цихезача иллиалархоочоа Хамхой Ахмадаи сонени. Тхо лийца боакханах болча чудугаш, массийтта ни ийиллар, уж дукхагъяраш тара яр сейфий хулача нафарашта. Цига тхо къамаьл де додалалехь, тлабаьхкар Боканаькъан Ахмади, Сулаевглар Мухьмади, нохчий халкъа иллиалархо Дагаевглар Валиди. Цу бус оаха пхе сага клеьзига сапарглатадаьккхар, парглато ййхка, чубоакхача наьха. Царна юкъе бар сона бовзаш хинна наьсархой а.

Къаьстта Ахмадацара са бувзамаш чоаггделар, Шолжа-Галий тларча театре галггай актёраша «Беке къонгаш» яхача романах «Ций кхайк» яха спектакль оттаяьчул тлехьагга. Цу пьесанна лаьрхга илли яздар сона тладилладар режиссёра Беканаькъан Мустафас. Сона ца меттача беса, хоза длаьлар спектакланна юкъе из илли юхьанца Зангенаькъан Руслана, тлехьагга Новрбенаькъан Руслана, царна тлехьа спектакле йовхьамаш ловзаш мел болча кагийча наха оалаш. Длахо длайодача хана, из илли дуккхача кыча моттигашка дийкар, кхайчар из Турецкий Михаила хорага а.

Фу баьхан дар Ахмада шийна из илли дезадалара а из ший пьесага товш да аьнна цунна хетадалара а? Аз кхетадаьчоь, «Беке къонгаш» яхача романа керттера уйла нийса яйза, кхетаьй, кхелла хиннадар аьнна хет сона айса из илли. Дукхагга цу йоозон гга наха кыйсар лаьтта дар, бляьхийчарна лацар из шоай бера далийта; къе-чарна лацар хлара шера, цох беза мах телаш, из царгара ийде. Вешта аьлча, латташ болча классови къовсама керттерча баьханех цаг дар лаьттанца дувзаденнар. Вайна ховш ма хиллара, В. Ленин кертте этгача лаьдало тлаййчача хьалхарчарех цаг хиннад «Лаьттанца дувзадена декрет».

Кхы а духха моттигаш хиннай са вахаре Ахмадаца шийца а цун дезалца а цхьацца вшаггхетараш долаш. Мичаьха из моттиг нийсьенная а: йоозонхой Союзу цоагга, новкъа воагаш, из ше вахача фусаме, книжни издательстве, газета редакте - даим эздел долаш, сабаре, хьаькъалца а Иммерза а къамаьл де ховш саг вар Хама Ахмад.

Цун йоозой лакхара мах беш, тайп-тайпара совгаташ даьдар цунна паччахьалкхено. Царех яр «Нохч-Галггай халкъа йоозонхо» яха цунна енна цги, ВЦСПС а СССР йоозонхой Союзу а преми, «Сийлен хьарак» а Доттаггала а орденаш, кхьдола совгаташ. Из хиннав Маггалбика а Насарен а сийдола вахархо. Цул совгга, из вар ала мегаргда галггай йоозонхой тхьамада а, хлана аьлча из дакъа лоацаш волча кхетачено, вшаггхетаро маглавоаккхар из. Сога хьатгача, из нийса а дар, цкъа-дале, воккхагга вар из; шозлагга-дале, кхолламга диллача а маглаьхе цунга яр. Тахан Ахмад вайна юкъе веце а, цун моттиг вай дегашка сий долаш йолчарех я. Ноахалаша вешаш а, цун кхолламга гюлла шоай къаман дладахар довзаш а, хургва халкъа йоозонхо.

Тюм беш, Берлине длакхачараш

Боккхача тема турпалхой цераш дагалоаттаю вай мехка

Хлара шера доагга бляьстан кхоалаггча бетта 9-гга ди, доккха цай хиле длаотт вай массане дегашка! Цу дийнахьа хьакхайкадаьд массехк шу хьалха, Германе болабаьча узарча тема юкъе Советски Союзу котало яккхай, аьнна. Цунна тешал деш дар, вай буюхой, моастагга эккхавеш, Берлине чубалар. 1945-ча шера бляьстан шоллаггча бетта 16-ча дийнахьа, Жуков Г.К. кулгал деш, длайолайр советски буюшоа Берлинера операци, бляьстан тлехьарча бетта 2-ча дийнахьа, котало Советски Союзагхаь йолаш, чакхьаьлар из. Берлине длачуьаьнна, моастагга вохавеш долча юххерча деношка, тюм беш хиннарашта юкъе галггай къаман деналах бизза бола къонгаш бар. 1944-ча шера цхьаккха бехк боацаш, доацар тлатетташ, галггай къам мехкахдаьккха, хийрча Казакстане Юдахьийтадале а, галггай майра буюхой шоай цераш, тайпан цераш хувцаш, коталон денга кхаччалца, фашист вохавеш, длачакхбаьлар.

Эрсий ба аьнна длаьзбаь лаьттар Мартазанаяькъан Сергей Израилович, Матенаькъан Константиан Степанович, Чуранаькъан Виктор Семенович, Ноакастхой Багаудин Бей-Султанович, Гайтакханаькъан Дзяудин Джамалдинович, иштта дуккха кхьбараш а. Узбек ва аьнна длаьзбаь хиннав Оздой Гумар, галмакхе ва аьнна - Булгучанаькъан Михаил, татрий ба аьнна длаьзбаь Сейнарой Гумара Идрахьман, Иарчакханаькъан Саипа Джабраил, иштта кхьбараш а. Цераш, тайпан цераш хийца хиларо тахан, вай буюхое дар гулдеш, истори халача доаккх. Берлине советски буюхой чухьийлха, длаболабаь тюм лира хиннаб. Шоаш ийшалга кхетадеш бола моастагий, тлехьара

низ ураоттабаь, вайчарех юхалийтаб. 15, 16 шераш даьннараш тлехьа, арабаьхабар советски буюшоша духьала тюм бе. Цу деношка лаьтгачох яздычун юкъера дешаш да ераш: «Гитлера буюхой массайолча моттигашка баглар: тховнаш тлара, подвалашкара, кхийнашкара, цден тлехьашкара, гувнашкара, метро станцешкара дов юхадеш бар уж вай салташта. 600 000 цаг дар Берлине. Советски буюшоша шьар длайоаккхаргьяц, хлара цаггара арадеттаргда герз, яхаш, махьарч деттар немцаша».

Берлине длачуьаьнна, тюм беш бахача вай деналах

бизза хиннача буюхоех ва гварди подполковник хинна Кхоартой Джабраил. 1941-ча шера денз, тема наькъаш техкаш, лийлар из циеэскархо волаш. 114-гга Нохч-Галггай дошлой дивизе вшагггеллача политически оаглон партийни балха тлара воккхагга вола инструктор вир цох. Сталинградера тема юкъе, фашист вохавеш хилар из, 1942-ча шера 115-ча къаман дошлой дивизен юкъе волаш. Гвардейски Кенигсбергски корпуса разведках йолча 13-ча штаба кулгалхо, подполковник волаш кхайчар цунга котало.

«Берлин хьаяккхарах» яха майдилг луш, белгалвир артил-

лерист хинна Иалбаканаькъан Изноврий Ахмад. Ленинградера фашист вохавеш, Прага мукъайоаккхаш лаьттар Ахмад. 1944-ча шерал тлехьа, Абалкин аьнна ва из длаьзбаь. Галггай буюхой майралах, деналах духка дийцад лакхерча кулгалхоша.

Берлине чубаьннарашта юкъе, фашист вохавеш, лаьтча Булгучанаькъан Хьамзатах язду:

«22.04.45 длаболабenna 2.05.45 кхаччалца Берлинерча урамашка лаьтча тема юкъе, даггара моастаггчо герз детташеьх, хоадаьй хинна бувзама итт моттиг вшагггелла, ши телефон тоайир цо. Гашлой сура штабаца, дивизен штабаца, батарея хьалхалатгачунца бувзам лоаттабир цу деналах визза хиннача галггачо кхай дийнахьа. Лира бодача тема юкъе, хан-ханнахьа хоам беш хиле из лакхе латтарашка. Говзал йолча, майрача Хьамзата гю деш, немцаша дов деш хинна 4 моттиг йохайир, 10 цаг эккхийтар, 13 снайпер, 6 фаустник, бларчча рота хиллал бола фашисташ легабир, минаш етташ хинна батарея йохайир».

Берлине длачуьаьннача, 359-ча Гвардейски зенитни-артиллерийски сура буюхочох, Цеча Седкъан орден яла оттаваьча Цечой Махьех яздыд: «Цечой Махьех поатронаш хьатлакхухьаш, кадай ший гюлакх чакхдоаккхаш вар. Ший гюлакх цо лакхача боараме деш хиларах, влалла юха ца соцаш, моастаггчун феьцарча кемашта дов де аьттув хулар. Моттиг таьха ваьча, кхо фашист духьалваьлар цунна. Ший вийна, цаг есарал воалаве аьттув баьлар цу майрача буюхочун. Деналах визза, кхерам яха дош ца довзаш, майра, визза тема буюхо ва Махьех».

Берлинерча операциен юкъе белгалваьлар Гвардейски ави-

ационни дивизе лётчик, лейтенант хинна Иарчакханаькъан

Хасолта. Цеча Седкъан ши орден, Сийлен орден, Берлин яккхарах йола, иштта кхьийола духка майдилгаш елар цунна.

Рейхстаге чубаьннарашта юкъе хиннаб 986-ча иччархой сура йоккхача топий ротанна хьалха лаьтта Хамхой Дауд, взвода хьалха латташ хинна гварди лейтенант Дзортанаькъан Мухьмад, Цеча Седкъан орден енна танкист вар из. Старшина Малсаганаькъан Гилани Цеча Байракха, Цеча Седкъан орденаш, «Денал гойтарах» яха майдилг луш белгалвир хьакима-ша. Иштта лакха майрал гойташ, тема аренашка белгалбаьнаб Рейхстаг йохаш чухьийлхарашта юкъе хинна Кхоартой Мухьмад, Бохтаранаькъан Гумар.

Берлин хьайоаккхаш лаьттарашта юкъера массехк саг мара вац ераш. Галггай майрача буюхоех дола тема истори тахан а ма дарра техка даьннадац. Илма-тохкама моттигаш, музейш, архиваш цу тла къаьхьегаш я. Цахаддаш длаьхош латгача балхо вай кхьбола буюхой гучабоахаргхиларах теша лов!

Кайхатех пайда эьчаца а Илман-хоамий болх лелабеча а даькъа хьалхале лелаю архивист Пата-наькъан Г. Я.

Бокса сайренга
яьча кийчонах,
дийцар Галгай
мехка

Гаьгенаькъан Марина

Укх деношка, Галгайчен физически культуран, спорта Министерствон кулгалхочо Белхарой Руслана тийцар лоархаме хьаьший, царца цхьана мехка керттера спортини болх лелабераш кийчо е езаш ба бокса сайренга. Цу кхетачене дийцар, из йоккха моттиг д'Аяхьарах. Из хоам «Сердало» газетата бир Галгай Республикан спорта Министерствос.

Тхоца кьамаьл даьчо яхачох, из ший тайпара терко е езаш моттиг я, х'Ана аьлча Галгай паччахьалкхен 100 шу дизара хетаяь хиларах.

Цу тайпара кхетаченаш д'Аяхьара балха говзал йолча Хрюнов Владимира дийцар, ше де лерх'Ачох. Цул совга, хьат'Абоаг'Ача бетта, Галгайчен бахархоща гургда лоархаме латар - дикаг'Аболча бокс'Араша юкьера яхь. Кьовсам д'Абахьарца дувзаденнача хаттарашка хьожаш ва Кевин Джонсон», - йоах хоамо.

Йоккхача
Ачалкхе
хиннача
говзанч-хьехамо
белгалбир,
ж'Акех дикаг'А
ловзараш

Султиганаькъан Йоакьап

«Россе Низ» яхача ахкан марафона чубоаг'Аш, говзанч-хьехам хилар Галгай Республикан Маг'Албика кхален тайп-тайпара ха яьннача ж'Акех ловзарашта юкье, яхаш, дийцар «Сердало» газетата «Цаг'А йола Росси» яхача парте моттигерча отделене.

Цу безамеча кхетачене даьча лоацаш вар моттигерча партийни отделене секретарь Гулой Кьурейш, моттигерча совета кулгалхо Яьленаькъан Михаил, иштта хьалхале лелаераш. Яхьаш чакхьяьлча, ховш хилар хьалхара моттиг Булгучанькъан Мухьмад-Амина яьккхалга, шоллаг'А моттиг Хазанькъан Абдуллаьха, кхоалаг'А моттиг Джемболатанькъан Хьусена яьккхар», - йоах хоамо.

Цу наха юкье даьржача ловзарашка даьча лоацаш хиннача х'Аране дог г'Оздаьлар, самукьадаьлар. Котбаьннарашта дипломаш, совг'Аташ делар.

Тайпай т'ема г'алаш (в'ювнаш) Йовзийт республикан бахархоща

Султиганаькъан Йоакьап

Даьшкара хьакхьяьча в'ювнех дувцаш бола болх д'Ахьош латт, мехкарча кабина сайта г'Аа. Из хоам «Сердалога» бир паччахьалкхен зарбан болх лелабераша. Укх наькъа хьокха оттадир 1926-ча шера лоаман моттигаш тахка вай мехка кхьяьча хиннача Семенов Леонида даьккха в'ювнашке яха сурт.

«В'ювнашке духхьал г'ала хинна лац, Оздой тайпан догда из, цар Даьхе я. Цихезача Магой овлан г'ара хьаваьнна хиннав из тайпа хьадоладенна Цикким. Массехк б'аь шу хьалха Эса аьтта оаг'онгахьа ваха хайна, эггара хьалхара в'юв хьальяь цо.

Г'алаш тоаеш, шоай хьалхара куц царна луш, боккха болх ба республике д'Ахьош. Илманхоша, лоаман моттигаш тохкаш лийннараша, иштта кхьбараша шоай хана даьха сурташ тахан чоаг'А лоархаме долаш накьадоал вайна.

Г'алаш меттаоттаеча накьадаргдар гучадаьннад

Султиганаькъан Йоакьап

Вай мехкара г'алаш метта-

оттаеш д'Ахьоча балха юкье чоаг'А пайдане, лоархаме х'Аламаш гучадаьлар; Москвер-

ча археологех йолча институте г'юлла из г'улакх тохкаш болча «АСМ Групп» доакьаш-

хошта. Из хоам «Сердалога» бир мехка камино.

«Вай мехкарча культуран оаг'онца дувзаденнараш тохкаш хьавааг'Ача Мужухой М. Б. д'Абахьача балхо дукха моттигаш гучаяьхай. Г'алгай хьалхара куц меттаоттадеш д'Ахьоча балха юкье чоаг'А накьадаргдола х'Аламаш да уж», - белгалду Илманхошкарча хоамо.

Хамхи яхача, кастта меттаоттае д'Айолое езаца г'алай моттига кьаьнара сурт да цига хьокха оттадаьр. Махи хами баь варгвоацаш, боккха кхьяьгам ба г'алай куц тоадеш, вай мехка д'Ахьош латтар. Кьаманна лоархаме да, цу оаг'онца дувза мел деннараш.

Извещение о начале выполнения комплексных кадастровых работ
1. В период с «04» июня 2024 г. по «16» ноября 2024 г. в отношении объектов недвижимости, расположенных на территории кадастрового квартала **06:01:0400001 с.п. Аки-Юрт муниципального образования «Малгобекский муниципальный район» Республики Ингушетия** будут выполняться комплексные кадастровые работы в соответствии с Договором от 04.06.2024 г. №2024/6, заключенным со стороны заказчика:

Министерство имущественных и земельных отношений Республики Ингушетия
почтовый адрес: г. Назрань, пр. им. И. Базоркина, 70
адрес электронной почты: mio.ri@mail.ru
номер контактного телефона: тел./факс (8734) 77-10-69, (8734) 77-10-51
со стороны исполнителя: **Филиал ФСК «Роскадастр» по Республике Ингушетия, в лице директора Филиала Доловой Рукият Азаматгиревны, действующей на основании Положения о филиале и доверенности от 01.01.2023г. №06/2023-1**
почтовый адрес: Республика Ингушетия, г. Магас, ул. К. Кулиева, 24
адрес электронной почты: filial@06.kadastr.ru
номер контактного телефона: 8 (8734)55-42-52

2. Правообладатели объектов недвижимости, которые считаются в соответствии с частью 4 статьи 69 Федерального закона от 13 июля 2015 года № 218-ФЗ «О государственной регистрации недвижимости» ранее учтенными или сведения, о которых в соответствии с частью 9 статьи 69 Федерального закона от 13 июля 2015 года № 218-ФЗ «О государственной регистрации недвижимости» могут быть внесены в Единый государственный реестр недвижимости как о ранее учтенных в случае отсутствия в Едином государственном реестре недвижимости сведений о таких объектах недвижимости, вправе предоставить указанному в пункте 1 извещения о начале выполнения комплексных кадастровых работ кадастровому инженеру - исполнителю комплексных кадастровых работ имеющиеся у них материалы и документы в отношении таких объектов недвижимости, а также

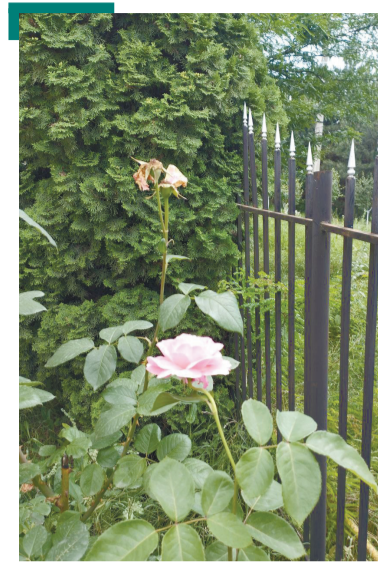
заверенные в порядке, установленном частями 1 и 9 статьи 21 Федерального закона от 13 июля 2015 года № 218-ФЗ «О государственной регистрации недвижимости», копии документов, устанавливающих или подтверждающих права на указанные объекты недвижимости.

3. Правообладатели объектов недвижимости - земельных участков, зданий, сооружений, объектов незавершенного строительства в течение тридцати рабочих дней со дня опубликования извещения о начале выполнения комплексных кадастровых работ вправе предоставить кадастровому инженеру сведения об адресе электронной почты и (или) почтовом адресе, по которым осуществляется связь с лицом, чье право на объект недвижимости зарегистрировано, а также лицом, в пользу которого зарегистрировано ограничение права и обременение объекта недвижимости (далее - контактный адрес правообладателя), для внесения в Единый государственный реестр недвижимости сведений о контактном адресе правообладателя и последующего надлежащего уведомления таких лиц о завершении подготовки проекта карты-плана территории по результатам комплексных кадастровых работ и о проведении заседания согласительной комиссии по вопросу согласования местоположения границ земельных участков.

4. Правообладатели объектов недвижимости, расположенных на территории комплексных кадастровых работ, не вправе препятствовать выполнению комплексных кадастровых работ и обязаны обеспечить доступ к указанным объектам недвижимости исполнителю комплексных кадастровых работ в установленном графиком время.

5. График выполнения комплексных кадастровых работ:

№ п/п	Место выполнения комплексных кадастровых работ	Время выполнения комплексных кадастровых работ
	Республика Ингушетия 06:01:0400001 с.п. Аки-Юрт муниципального образования «Малгобекский муниципальный район»	В период с 04 июня 2024 г. по 16 ноября 2024 г.

Галгай мехка шозлагла длахьоргья «Зизай цай» яха яхь

Султиганакъан Йоакъап

Хоза, дукхача бесай, Галгайчен кулгалхочо могаь яхь длахьоргья укх шера шозлагла, яхаш, дийцар «Сердало» газетага мехка юртбоахама Министерстве.

Шин дакъа йийкъа, длахьоча дикача яхь дакъа лаца таро йолаш ба, шоай коашка зизаш дладувш, цу дакъь тIарча кхоллама балха тIа къахьегаш, хозал еш, тайп-тайпара зIамига гаьнаш, кIотаргаш дIайогIаш бола нах», - йоах хоамо.

Белгалдаккха деза, Галгайчен шахьарашка, кхьча юрташка дукха ба шоай коа-карта, бахача доазон тIа уж моттигаш тоаеш, царех зизай ареш еш бола нах.

Хьалхарча аргIагIа, алтынга бетта 28-ча денгара кIимарса бетта 28-ча денга кхоачаш, 2024 шера цу моттигашта мах оттабергба, дикагIа бола къахьегам белгалбеш. 2024 шера кIимарса бетта 29-ча денгара маьцхали бетта 28-ча денга кхоачаш, белгалбергба зизай яхьашка котбаьннараш. Уж хургба дикагIа иттанена юкьеболхараш.

Цу дакъь тIарча говзанчашта дала лаьрхIад дика ахча. Масала, хьалхарча моттигах 300 000 сом, шоллагIа моттиг - 200 000 сом, кхоалагIяр - 150 эзар сом.

Цул совгIа, йиьлагIа моттигара итлагIа моттигага кхаччалца барашта, 50 000 сом хIаранена лургда.

Буза студенташа, хьехархоша тохкаргда Шолжа хий

Султиганакъан Йоакъап

Галгай паччахьалкхен университето мехка эшаш бола болх длахь, Шолжа хий тохкаш. Из хоам тхога бир республикан министрий кабинето.

«ИнГГУ экологе, Iалам леладара кафедро дIайолаьй

«Шолжа хий, ГИС технологех пайда эцаш, геоэкологически хьал тахкарца» ювзаенна йоккха проект. Цу балха юкье боккха теркам тIабохийт; кертерча хин меттел, цох хьакхеташ долча 10 совгIа зIамигача хина, тоатолгашта, хьасташта, хий лоаттадеча моттигашта, ерригача йоккхача эчоалха», -

йоах хоамо.

Цу тайпара длахьоча балхотаро хулийтаргья; хьан, сево, мел экологена зе ду ха. Гонахьара хьал тоадара йола таронаш оарцагIьяха йиш хургья.

«Тха проекто таро хулийт, лоархIае декхар кхоачашдара бола низ вIашагIболла, мехкара Iалама хьал тоаде», - аьлар

ИнГГУ экологе, Iалам леладара кафедранна керте латгача, проекта кулгалхочо Доланакъан Микаила.

Цу юкье хьалхале лелаш йола технологеш яха йиш хилар лоархIае да; цул совгIа, тохкамаш деш бараш а лорий дакъь тIа, химе, биологе, географ дикагIа бола говзанчаш ба.

Единороссаша Галгайченна дайтача чаьтарех, дагадоаца дикахетар хилар

Султиганакъан Йоакъап

«ЦаI йола Росси» яхача парте викалаша вIашагIбелла болх бар, докхий догIаш дийлхачул тIехьагIа, мехка столице наха зонташ дIадекъар, цох нах чоагIа гIадбахар.

«Укх деношка, докхий догIаш делхаш хилар ладезаш нийсбелар вай бахархой а иштга хьаьший а, столице дукхача моттигашка саьр санна дийлхар из.

Цу хана дагадехар, нах гIадбугаш, совгIаташ де», - аьлар «Сердало» газетага парте моттигерча отделене.

Иштга дика гIулакхаш деш хиларо наьха самукьадоаккх, гIадбуг, юхь тIа белабалар оттийт, дегашка хоза уйлаш ют. Уж вай хIара деннарча вахаре дукхагIа мел хул, наьха дог-уйла а дикагIа хургда.

сердало

Учредители:
Правительство
Республики Ингушетия и
ГАУ «Общенациональная
газета «Сердало»

Главный редактор:
Курскиева Х.А.

Адрес Правительства РИ:
360001, г. Магас,
пр. И. Зязикова, 12.

Адрес редакции и издателя:
Республика Ингушетия,
386101, г. Назрань,
Тер. Центральный округ
пр. И.Базоркина, 60.
Тел.: 8 (8734) 77-11-84
Бухгалтерия: 8 (8734) 77-10-85.

Газета зарегистрирована
Управлением Росохранкультуры
по ЮФО.
Рег. номер ПИ № ФС 10-6526
от 5 марта 2007 г.

E-mail: serdalo@yandex.ru
Сайт газеты: serdalo.ru.

Набор и верстка произведены
в компьютерном центре
издательства газеты «Сердало».

Время подписания номера
по графику в печать:
19 июня 2024 г.
Фактически 17:20.

Точка зрения авторов может не
совпадать с позицией редакции.
При перепечатке
ссылка на газету обязательна.
Письма, рукописи, фотографии,
рисунки не рецензируются и не
возвращаются.
Свободная цена

Газета отпечатана в издательстве
«Южный регион»,
с готовых диапозитивов
Адрес: 357600, Ставропольский край,
г. Ессентуки, ул. Никольская, 5.
Заказ № Тираж: 2000 экз.

Галг'ай мехкара хьехамча белгалвир, лоарх'аме майдилг яларца

Гаьгенаькъан Мартина

Россе спорта г'улакхех йолча Министерствон 100 шу дизарах йола майдилг луш, белгалвир вай мехкара лакха говзал йола хьехамча. Из хоам «Сердалога» бир вайцигарча спорта министерствон зарбан болх лелабераша.

Бохтаранькъан Таьлас из г'улакх леладу массехк шу да. Цу юкьа цо кийч'абьб лакха говзал йола, тахан йоккхача яхьашка вайна коталонаш йоаха спортсменаш. Спорта г'улакхех йолча Министерствонна хьалхалаттача Белхарой Руслана д'аелар цун майдилг, доккжа баркал оалаш, д'ахо д'айодача хана а иштта хьинаре къахьега, толамаш даха даькъала вуьцаш.

Тхэквондох йолча секцена керда г'ирс байтаб

Султиганькъан Йоакъап

Спорта хьал тоадара т'ехьа, боккха болх ба вай республике д'ахьош. Лакха говзал йола

спортсменаш кийч'беш, царна эшаш мел дар Галашдеш, къахьег тахан. Из хоам «Сердалога» бир мехка каьмино.

«Наьсарерча № 4 йолча иш-колерча тхэквондох йолча зале керда г'ирс байтар спор-та г'улакхех йолча Министерствон хьалхалаттача Белха-

рой Руслана», - йоах тхогарча хоамо.

Йоккхача лакхаленашка кхача мел эшар лоаттаду мехкара спортсменашта тахан.

Республикашта юкьерча яхьашка котваьлар вай къона спортсмен

Гаьгенаькъан Мартина

10-14 шерашка къаьча болча ондаргий шоай лоамерча латарах йолча Гирмерча яхьашка, котваьнарашта юкье нийсвелар вай къона спортсмен. Из хоам «Сердалога» бир спорта г'улакхех йолча федерацие зарбан болх лелабераша.

«Дикка къахьегаш хьавоаг'ача вай мехкахоочо борза майдилг яккхар. Чербажанькъан Адама хьехаш, «Чингиз» яхача клубе ший говзал лакхьеш ва Къоастой Таддал-Малик», - йоах тхогарча хоамо.

Галг'ай Республикан Кулгалхочун Кубок къайсача, котваьнараш белгалбаьлар

Султиганькъан Йоакъап

«Россе Низ» яхача марафона чуйоаг'аш, безам т'абодаш йола яхьаш д'айихьар вай мехка. Галг'ай Республикан Кулгалхочун Кубок яккха дагахьа шоай лоамаг'ла к'алкхетаргах летар ондаргаш. Из яхь хетаяь яр СВО доакъашхошта, яхаш, дийцар «Цаг' йола Россе» яхача парте моттигерча даькъе.

«Россе Низ» яха Еригроссийски спортвени марафон д'ахьош я, аьтинга бетта 1-ча дийнахьа денз маьцхали бетта 10-ча денга кхаччалца, из дагаехар я «Цаг' йолча Россе» оаг'ув хьаллоацарий Совет.

Беза хьаьший хилар цу кхетаче СВО доакъашхо Дахкилганькъан Закре, «Цаг' йолча Россе» моттигерча исполкома кулгалхо Кхоартой Ибрахим, Наьсарен кхален совета кулгалхо Экажанькъан Идрис, Наьсарен кхален администраце кулгалхочун г'онча Исмейланькъан Тимур, Долакха-Юртгарча администраце кулгалхо Тимарзанькъан Муса, моттигера нах.

Латархошта юкьера къоастабир пхе дозалах дикаг'ла толамаш

даьхараш», - аьлар хоамо.

Цу марафоне дукха кхетаченаш хилар ц'ихезача спортсмени.

1100 совг'ла майда я проек-та сайта т'ла. Вай республике 16 майда я.

Парте ц'ераг'ла котваьнарашта Галг'ай Республикан Кулгалхочун Кубок елар, иштта хоза дипло-маш, грамоташ, совг'латаш.

«Къонача спортсмени ди дика д'ладахар, дегарг'оз яхьаш, безаме

хилар кхетаче. Цу тайпарча кхетаченаша вай кхувш йоаг'ача т'ехьен вахарцара безам совбоаккх, кхетаме а безаме а хила Юмаю», - аьлар Кхоартой Ибрахима, цу яхьашта мах оттабеш.

Минсельхоз Ингушетии информирует о возможности предоставления на праве аренды:

1. Земельный участок с кадастровым номером 06:01:0000003:5561 общей площадью 400000 кв.м, Республика Ингушетия, р-н Малгобекский, с/п Сагопши, для размещения сельскохозяйственного производства.

2. Земельный участок с кадастровым номером 06:02:0000013:1088 общей площадью 10 000 кв.м, Республика Ингушетия, Сунженский муниципальный район, с.п. Нестеровское, для размещения сельскохозяйственного производства.

3. Земельный участок с кадастровым номером 06:02:0000013:1089 общей площадью 10 000 кв.м, Республика Ингушетия, Сунженский муниципальный район, с.п. Нестеровское, для размещения сельскохозяйственного производства.

4. Земельный участок с кадастровым номером 06:02:0000013:1081 общей площадью 194 572 кв.м, Республика Ингушетия, Сунженский муниципальный район, с.п. Нестеров-

ское, для размещения сельскохозяйственного производства.

Граждане и (или) крестьянские (фермерские) хозяйства, заинтересованные в предоставлении указанных участков, имеют право в течение тридцати дней со дня опубликования извещения подавать заявление о намерении участвовать в аукционе на право заключения договора аренды такого земельного участка возможно в будние дни с 09:00 до 18:00 по адресу: Республика Ингушетия, г. Назрань, ул. Муталиева, 8.

Заявления принимаются по адресу: 386101, Республика Ингушетия, г. Назрань, ул. Муталиева, 8, контактный телефон: 8(8732) 22-60-26.

Способ подачи заявлений: в виде бумажного документа непосредственно при личном обращении или в виде бумажного документа посредством почтового отправления.

Дата начала приема заявлений - 09:00, 21.06.2024 г., дата окончания приема заявлений - 18:00, 22.07.2024 г.

Г'ОБЪЯВЛЕНИЯ

Утерянный диплом серии ЦВ №508086, выданный Грозненским нефтяным институтом в 1992 г. на имя Нагадиева Мурада Тугановича, считать недействительным.

Утерянный диплом серии УТ №603063, выданный Ингушским медицинским колледжем им. А. Туаевой в 1997 г. на имя Албаковой Азы Саварбековны, считать недействительным.